

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 17. XIII aastakäik

TEATAJA

1. septembril 1938

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . . kr. 2.50
Poolaastas . . . 1.50
Välismaale . . . 5.00
Poolaastas . . . 3.00

Toimetus ja talitus

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20
Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:
igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . . kr. 30.00
1/2 " . . . " 16.50
1/4 " . . . " 10.00
Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Petseri ärimehed puudamaksuga hädas. Teine üleriiklik veskipidajate päev Viijandis. NMKÜ eratööstusõppilastekooli tegevus. Kaubandusettevõtete liikumine 1937. a. Rügikohtu otsuseid tempelmaksu asjus. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Äride register. Tolduainete turg. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedelid.

Sügisõhooajaks

soovitame:

Moodsaid uudisriideid.
Kõrgekvaliteedilisi cotton-
sukki „Libelle“, „Luk-
sus“, „Lady“. Interlokk
trikoo pesu ●

A/S.

Oskar Kilgas Tallinn, Soo 26

Speditsioon

A.-S. Grünberg ja Ko.

Pärnu mnt. 6-43 (Urla maja)
Tel. 445-16.

Speditsioon

Fr. Strauss ja Ko.

Pärnu mnt. 6-43 (Urla maja)
Tel. 445-27.

RAADIONÄITUS 1.-5. sept. s. a.

Tallinnas

BÖRSISAALIDES

osutub siinseks raadio-
asjanduse suursündmu-
seks

Suurim koogu ja valik raadiovastuvõtjaid ja tarbeid.
Enne, kui omandada raadiovastuvõtja, tutvuge nen-
dega raadionäitusel

E. A. K. Ü. ERAHAIGLA

Narva mnt. 6-a, telefon 428-80.

VESIRAVILA

Avatud kella 9-11 ja 4-7.

Ravitakse närvinõrkust, unepuudust, närvivalusid, migreeni, närvipõletikke, neu-
roose, lihaste-, liigendite- ja luuhaigusi, liigrasvumist, impotentsi, verevaesust,
kroonilist bronhiiti, kõrgendatud vererõhulist, arterioskleroosi, südamehaigusi,
kroonilist kõhukinnisust, neeru-, põie- ja naistehaigusi. Pärimi-, söehappe-, mere-
soola-, männiekstrakti-, kodumaa tervismuda-, raba-, vahu- ja neljaraku-vannid.

Charcot-, mantel-, schoti- ja auruduschid. Istevann,
valguskapp, aurukapp ja diatermia tervismudaga.

Arsti kõnetunnid kella 10-11 ja 1/2 7-7.

Petseri ärimehed puudamaksuga hädas

Petseri linnavolikogu 30. juunil 1938. aastal võttis vastu n.-n. „puudamaksu“ pikenduse kuni 31. detsembrini 1940. aastal Kr. 20.000.— suuruses. Puudamaks on eriline maks linna heaks, mida maksavad peamiselt ärimehed kaupade kaalu pealt Petseri raudteejaamast Petserisse ja ümbrusse veetavatelt kaupadelt.

See eriline maks seati sisse 1925. a. Petseri linnavolikogu poolt, algul Petseri raudteejaama ja Petseri linna vahelise tee ehitamiseks, kuid korduvalt on linnavolikogu seda maksu pikendanud. Viimane kord pikendati puudamaksu Petseri kaupmeeskonna vastuseisust hoolimata 1. detsembrini 1938. a., kusjuures Petseri linna esindaja rõhutas, et see on viimne pikendus.

Seni on puudamaks Petseri linnale sissetulekut annud Kr. 120.000.—, olles täiesti omapärane maks, millist ükski teine Eesti linnadest ei tunne ega ole kehtima pannud.

Nüüd, kus tähendatud tee, mille ehitamiseks see maks sisse seati, on juba valmis ja sissetulnud summad kaugelt ületavad tee ehitamise kulud, oleks loomulik, et see maks ära langeks, sest ta on oma otstarbe täitnud.

Kuna see maks lasub peamiselt ärieringkondade õlgadel, siis on see kaupmeeskonnas tekitanud suurt meelepaha, sest maks mõjub eriti halvavalt Petseri kaubandusele, võimaldades teistel ärikeskustel selle maksu puudumisel oma kaupa odavamalt turustada kui Petseri.

Säärane kaudne maks kaupadelt üksikuis ärikeskustis halvab kaubandust, seades kaupmeeskonna selles ringkonnas ebasoodsamasse olukorda kui teistes Petserit ümbritsevates keskustes, nagu seda on Tartu, Võru, Veriora ja Irboska, kes seetõttu võivad Petseriga hõlpsasti konkureerida. Edasi tuleks arvestada sedagi, et kaupade linnatoimetamine Petseri jaamast selle kauguse tõttu linnast (3,5 kilomeetrit) on isegi juba koormav ja teeb kaubad kallimaks.

Kui see maks oleks üleriigiline ja asetaks kõik kaupmehed ühtlasesse olukorda, siis ei oleks Petseri kaupmeeskonnal midagi selle maksu vastu, kuid et see kannab kohalikku iseloomu ja on maksev vaid Petseri kohta, siis mõjub see rüsuvalt Petseri kaupmeestele. Kõik kodanikud peaksid seaduse ees olema ühesugused ja ühti ei peaks maksustatama rohkem kui teisi. Käesoleval juhtumil on aga Petseri kaupmeeskond suhteliselt raskemais tingimuses kui ärieringkonnad mujal Eestis.

Linnaseaduse 13. alljaotuse üldisest mõttest on selge, et kõne all olev maks kannab ajutist iseloomu, kuna selle määramine pole võimalik pikema aja peale kui 10 aastat. Tegelikult aga võetakse puudamaksu juba 15 aasta jooksul, mille tagajärjel maks hakkab võtma juba alalise maksu ilmet ja selle lõppu ei ole ette näha.

Linnaseaduse § 257 kohaselt võib maksu määrata vaid siis, kui harilikest omavalitsuse tuludest ei jatku § 256 ettenähtud tarviduste täitmiseks. Nüüd on Petseri linna omavalitsus koostanud projekti, mille järgi kavatakse ehitada väga kalli kalliga tee Petseri linna ja raudteejaama vahele. Selle katte korrashoidmiseks vajalisi summasid linnavalitsusel tulevikus kindlasti ei leidu, kui ta juba praeguse odava tee korrashoidu peab teostama erakordsete makside abil. Seega toob kallima tee ehitamine ja korrashoid paratamatult kaasa maksu pikendamise ka pärast 31. detsembrist 1940. a., millega rikutakse Linnaseaduse selle osa üldist vaimu ja seaduseandja taht. Sest Linnaseaduse § 256 kohaselt võib maksu võtta üksnes raudteel linna ja linnast välja veetavalt kaupadelt raudteejaamadesse viivate teede ehitamiseks ning paremasse korda seadmiseks.

Petseri linna kavatsustest selgub aga, et suur osa maksu abil ehitada kavatakse teest ei mahu selle mõiste alla, vaid kuulub harilikku linnatänavate võrku. Selles osas ehituskulude veeretamine ainult ühele osale linna elanikest ei oleks õiglane.

Peale kõige muu nähtub Petseri linnavolikogu protokollist, et Teedeministeerium võimaldaks linnale tee ehitamiseks toetust, mis langeb ära üksnes sellepärast, et Petseri linn ise võtab kaubamaksu. Sellest lähtudes ei ole maksu sisseseadmine üldse vajaline.

Nendel asjaoludel Kaubandus-tööstuskoda vaidleb täie rõhuga Petseri linna omavalitsuse ettepaneku vastu kaubamaksu sisseseadmise asjus raudteel linna ja linnast välja veetavalt kaupadelt.

Linnaseaduse § 260 loetleb kaubad, mis on maksuvabad. Peale selle on lubatud teha erandeid, mis on tingitud kohalikest oludest. Petseri linnavalitsuse kavas on ette nähtud kohaliku maavalitsuse saadetiste maksust vabastamine. Meie arusaamise järgi ei ole mingisuguseid kohalikke olusid, mis tingiksid maa-

valitsuse saadetiste maksust vabastamist. Nende kaupade vedu kulutab teed täiesti võrdselt teistega ning maaomavalitsuse eesõigustamine ei oleks seega kuidagi põhjendatav kohalike oludega.

Sama on maksev ka riigile saadetava teravilja suhtes. Riigi Viljasalv tegutseb ühisel

alusel eracttevõtetele, nagu seda korduvalt on kinnitatud, ning ei ole olemas kohalikke olusid, mis põhjustaksid Riigi Viljasalve maksukoormuse vähendamist võrreldes eracttevõtlusega.

Üldiselt tuleks aga see puudamaksu võtmine kui ebaõiglane kord Petseri ärieringkondade suhtes kaotada.

Teine üleriiklik veskipidajate päev Viljandis

Laupäeval ja pühapäeval, 30. ja 31. juulil s. a., peeti Viljandis Üler. Veskipidajate ühingu korraldusel teine üleriiklik veskipidajate päev, mille esimese osa moodustasid ettekanded, teise osa ühingu peakoosolek ja kolmanda osa tutvumine Viljandi linna ja Viljandimaa veskitega.

Päeva avas Üler. Veskipidajate ühingu esimees V. Tammann. Juhatusse valiti A. Kahk, Leebikust, Valgamaalt, J. Schwede ja H. Peips Viljandist. Kaubandus-tööstuskoja poolt tõi tervitusi koja nõunik hr. P. Huik.

Esimesena refereeris Jõgeva Sordikasvanduse juhataja agr. M. Pill tootteravilja standard-sortidest ja nende omadustest mõldri seisukohast. Teisena oli ettekanne dipl. ins. H. Tults'ilt jahusortide määramise ja standardiseerimise küsimusest. Referaatidele järgnesid elavad läbirääkimised, mille kestes tunnistati üksmeelselt, et veskipidajatel tuleks propageerida põllumeeste seas paremate teraviljasortide tarvitamist, mis aitaks kaasa standard-sortide väljakujunemisele, ja teiseks tuleks asuda ka tööle jahusortide määramise ja standardiseerimise alal. Viimase küsimuse käsitlemiseks ja lahendamistöödeks valiti päeva poolt kuueliikmeline komisjon järgmistest isikutest:

agr. M. Pill, Jõgevalt, ins. H. Tults, Tõrvast, E. Siil, Rakverest, E. Adamson, Juurust, A. Käärrik, Viljandist, ja A. Silvere, Jõgevalt.

Järgnesid ettekanded E. Etty'lt nisu ja rukki jahvatamisest väikeveskis ja koja nõunik P. Huik'ilt uuematest kavatsustest sotsiaalseaduseandluse ja maksustamise alal.

Üler. Veskipidajate ühingu peakoosoleku avas kell 7 öht. ühingu esimees V. Tammann; juhatusse valiti A. Kahk, Leebikust, ja R. Siil, Rakverest. Koosolek võttis vastu 25 uut liiget ja kinnitas ühingu kodukorra. Otsustati kutsuda ellu ühingus villaveskite (villa kraasimise ja ketruse tööstuse) ja saeveskite sektsioon. Villaveskite sektsiooni juhatusse valiti J. Schwede, Viljandist, A. Kahk, Leebikust, Valgamaal, ja A. Kasik, Väike-Maarjast. Saeveskite sektsiooni juhatusse valiti K. Ruubel, Karksist, Pärnumaalt, E. Adamson, Juurust, Harjumaalt, ja P. Pentre, Järva-Jaanist.

Viljandi veskitega tutvuti laupäeval pärast ettekandeid. Pühapäeval järgnes ringsõit Põltsamaale ja Jõgevale, kus tutvuti veskitega ja Jõgeval ka sordikasvandusega. Päevast osavõtjaid oli 104 veskipidajat.

NMKU eratööstusõpilastekooli tegevus

Koht, kus valmistatakse ette eriteadlasi nõutavatel kutsealadel

Tallinna Noorte Meeste Kristliku ühingu eratööstusõpilastekool algas oma tegevust kursuste nime all juba 1922. aastal.

Pärast Vabadussõda tuli majanduslik tõus. Tekkisid tööstused ja tekkis vajadus õppinud tööjõu järgi. See tingis kursuste avamise eriteadlaste ettevalmistamiseks.

Kursustest on aja jooksul välja kujunenud tööstusõpilastekool mitme eriharuga. Kooli õpi-

lastel on kõik vastavate avalikkude koolide õpilaste õigused, seega kuulub kool õigustega õppeasutuste hulka. Kool valmistab ette õppinud töölisi ja meistreid üldisel alusel kõikide avalikkude tööstusõpilastekoolidega. Koolil on automehaanika, elektrotehnika ja raadiotehnika harud. Käesoleval sügisel avatakse kooli juures veel keemiatehnika, gaasivesivarustuse-keskküteteh-

nika ja ehitustehnika harud, kuna meie tööstusringkondades nende alade järgi tuntakse tarvidust.

Kool asub Vismari tänaval nr. 15 avarates koolimaja ruumides, kus toimub peamiselt teoreetiline õppegevus.

Õppetöö koolis kestab, vastavalt erialale, 2 kuni 3 aastat. Eriharusid üksikult võttes võib automehaanika haru kohta ütelda, et siin kasutatakse ära õppetöö heaks kordaminekuks NMKÜ autokooli laboratooriume ja õppetöökodasid, mis oma sisustuse poolest on parimaid mitte ainult Eestis, vaid kõigis Balti riiges.

Muude õppevahendite hulgas leiame siin liikuva, elektrivalgustusega signaliseerivate töötaktidega diiselmootori mudeli ühes originaal Bosch-kütteainetepumba läbilõikega, mis on ainulaadseks õppeabinõuks Eestis. See annab õpilastele selge ettekujutuse diiselmootori tööst. Peale selle on kasutamiseks õppevahenditena terve kogu mudeleid masinatest ja mootorite osadest.

Õppinud tööliste ettevalmistamisel peame panema suurt rõhku tegelikule tööle töökojas. Kuid tuleb arvestada seda, et meie oludes tööstusõpilaste õpetamist mõnd liiki tööstus ei saa teostada küllalt korrapäraselt. Nii on harilikus autoparanduse töökojas peaaegu võimatu korraldada tarvilisel määral praktilisi õpinguid seepärast, et ükski autoomanik ei nõustuks sellega, et tema auto kallal, mille ta töö parandamisele, tehtaks õpilastega katsetamisi ja reguleerimistöid. Kardetakse, et see rikutakse masina, mis ka teatud määral on õige.

Sellest küsimusest on NMKÜ-s üle saadud õppetöökodade sisseseadmise kohta. Siin võivad õpilased süstemaatiliselt ja kindlas ettenähtud korras kõiki neid töid läbi teha, mida nõutakse oskustöölise ja tulevase meistri väljaõpetamisel. Töökojas on pukkidel üles seatud kaks töökorras mootorit, üks 4- ja teine 6-silindriline. Need on asetatud pukkidele ainult selleks, et õpilased võiksid mootorit tundma õppida kuni viimse peensuseni. Peale selle on 4 mootorit lahtivõtmiseks ja kokkupanemiseks. Üks mootor on pikuti läbi lõigatud, et näha, kuidas töötavad mootori osad koos ja üksikult. Auto üksikosad on asetatud suurile seinatahvleile, et need oleksid õpilastele alati nähtaval kohal. Õppetöö kooli automehaanika harus kestab 3 aastat.

Samal ajal, kui automehaanika vajab häid õppevahendeid oskuse süvendamiseks, nõuavad

elektrotehnika ja raadiotehnika alad hästisisustatud laboratooriume teoreetiliste mõistete selgitamiseks. Elektrivool ei ole nähtav ja meie peame tegutsema ainult ettekujutuse varal. Kõik joonised ja skeemid, mida sel alal tarvitatakse, on vaid hüpoteeside koopiad, mis välimuselt täiesti erinevad aparaatidest, masinatest ja seadmetest, mida nad peavad kujutama. Skeemi ja aparaadi vahel ei ole mingit piltlikku sarnasust, nii kui see on hariliku masinaosa ja selle joonise vahel. Siin ei saa kuigi palju ära teha silmamõõdu järgi, vaid kõik saavutused on kaane mõistuse ja arvutuse produktid.

Vooluteooriat võib siduda töötava masinaga või mõne muu elektriseadmega edukalt ainult näitlikkude katsete ja harjutuste varal selleks sisseseatud laboratooriumides. Muidu juhtub tihti, et õpilane ei tunne ära teooria-tunnis koostatud skeemi järgi töökojas leiduvat aparaati ega oska koostada äsja valmivahetatud elektriseadme skeemi. Õpilase teadmised jäävad auklikeks ja oskus puudulikuks.

Teooria rakendamine koolis toimub õppe-laboratooriumi abil. Väga suuri teeneid meie oskustöölise, elektrikute ja raadiotehnikute ettevalmistamise juures on üles näidanud Tallinna tehnikaülikool, andes NMKÜ eratööstusõpilastekoolile lahesti kasutada oma hästisisustatud laboratooriume, mis, ka välismaaga võrreldes, kuuluvad parimate hulka. Õppetöö kooli elektrotehnika ja raadiotehnika harudes kestab 2 aastat.

Kooli sisseastujailt nõutakse vähimalt 6-kl. algkooli haridust. Õpilased, kes on lõpetanud keskkooli või gümnaasiumi, vabastatakse õppenõukogu otsusel üldainete õppimisest, seega muutub õppekoormatus neil märksa kergemaks. Praegu õpib koolis suur hulk neid, kes on lõpetanud keskkooli või gümnaasiumi. Koolis võivad õppida ka need, kes ei soovi kutset, vaid tunnevad huvi mõne eriala vastu ja tahavad oma teadmisi sel alal täiendada.

Kooli õpilased tunnevad hästi vanasõna: „Töö kiidab tegijat“. See on maksev õppimise ja pärast kooli lõpetamist ka tegeliku töö juures. Et see nii on, seda võivad tõendada meie tööstusringkonnad, kes tarvitavad eduga NMKÜ eratööstusõpilastekoolis ettevalmistatud eriteadlasi.

Kool valmistab õpilasi ette õppinud tööliste ja õppinud meistri kutsele, vastavalt meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadusele.

Koos kooliga tegutsevad NMKÜ raadiotelegrafistide ja raadioamatööride kursused raadiotelegrafisti ja raadioamatööri kutsetunnistuse omandamiseks.

Raadiotehnika pakub meile lõbusat ja kasulikku ajaviidet. Samuti võib seda võtta kui huviobjekti ning kui eriala, mis annab teenistust paljudele inimestele. Raadiotehnika kui kutseala võimaldab tööd väga laialt tööpõllul. Sel alal võib leida teenistust raadiotelegrafistina (raadiooperaatorina) maal, merel ja õhus. Siin annavad tööd telegraafi alal tegutsevad asutused ja laevad ning lennukid, olles varustatud raadioseadmetega. Suurem osa telegramme välismaaga vahetatakse raadiotelegraafi kaudu ja sidet laevade ja lennukitega peetakse raadio teel. Selleks vajame raadiotelegrafiste.

Ka on möödunud ajad, kus „raadioamatööriks“ nimetati isikut, kes endale ise ehitas raadio-vastuvõtuaparaadi ringhäälingute kuulamiseks. Vaevalt hakkab nüüd veel keegi endale raadio-vastuvõtuaparaati ise ehitama, sest ise-ehitaja ei suuda enam võistelda vabrikutega aparaadi hinna ja häälepuhtuse suhtes.

Seda enam koondub huvi raadio saate- ja vastuvõtijaamade isehitamisele ning nendega tegelemisele. Nüüd nimetatakse „raadioamatööriks“ isikut, kes oskab käsitada raadio saate-

ja vastuvõtijaamu ning kellel on Eestis kehtiva raadioseaduse alusel välja antud raadioamatööri kutsetunnistus.

On väga raske, peaaegu täiesti võimatu, jõuda iseõppimise teel niikaugale, et sooritada raadiotelegrafisti ja raadioamatööri katsed Postivalitsuse juures määrustes ettenähtud kava kohaselt, — selleks peab olema koht, kust ammutada teoreetilisi teadmisi ja praktilisi kogemusi.

Kursustel on kasutada suurim ja moodsaim Eestis valgus- ja helisignaalide aparaat raadiotelegraafi töö õppimiseks. See seade on valmistatud ühe NMKÜ eratööstusõpilastekooli õpilase poolt koolilt saadud juhatare ja kava järgi.

Kursuste lõpetajaid võime leida tegutsemas oma kutsealal maal ja merel. Esimesed Eesti kutseõigustega naisraadiotelegrafistid on saanud oma ottevalmistuse NMKÜ kursustel.

Kursused algavad tegevust sügisel, septembrikuu keskel, ja kestavad kevadeni. Õpilasi võetakse vastu mõlemast soost.

NMKÜ haridustööd, samuti ka eratööstusõpilastekooli tegevust juhib ühingu hariduskomitee, kuhu kuuluvad esimehena dir. A. Puhk ja liikmetena dir. G. Ollik, ins. H. Vörk, ins. M. Grasberg ja ins. H. Normann. Kooli juhatab ins. A. Talviste.

Kaubandusettevõtete liikumine 1937. a.

(Kaubandus-tööstuskoja andmeil.)

Alljärgneva ülevaate eesmärgiks on anda pilt Kaubandus-tööstuskoja alla kuuluvate kaubanduslike ettevõtete arvu, nende äriala ja liikuvuse kohta. Välja on jäetud ühistegelised, riigi- ja omavalitsuste kaubanduslikud ettevõtted ja IV ning V järgu äritunnistusega tegutsevad kaubanduslikud ettevõtted.

Kaubandus-tööstuskoja alla kuuluvate kaubanduslike ettevõtete üldarv 1937. a. oli 10.523. IV ja V järgu kaubanduslike ettevõtete osatähtsus ning käive meie majandusel on minimaalne ja nende ärajäämine käesolevast ülevaatest ei muuda kuigi palju üldpilti.

Kaubandus-tööstuskoja alla kuuluvate kaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1937. aastani.

Aasta	II sekts.		III sekts.		Kokku
	I j.	II j.	III j.	IV j.	
1926	524	2436	7871	10.831	
1927	488	2444	7852	10.784	
1928	458	2672	7805	10.935	
1929	428	2719	7699	10.846	
1930	396	2728	7529	10.653	
1931	376	2681	7356	10.413	
1932	599	2255	7064	9.918	
1933	504	2273	6725	9.502	
1934	519	2335	6898	9.752	
1935	543	2120	7215	9.878	
1936	551	2213	7307	10.071	
1937	592	2488	7443	10.523	

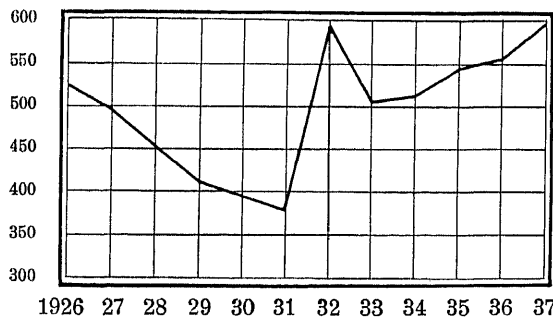
Suur- ja keskkaubandus.

Raske on meie oludes teha vahet suur- ja keskkaubanduse ettevõtete vahel, sest suuremalt jaolt I järgu kaubandusliku äritunnistusega ettevõtted ei piirdu oma ärialal mitte üksnes hulgi- (en gros) kaubandusega, vaid kauplevad ka jae- (en detail) viisil. Paljud neist on lunastanud I järgu äritunnistuse ainult selleks, et saada oma nimel kaupu importida, kuna oma läbikäikude järgi on nad tegelikult keskkaubanduse ettevõtted. Toodud kaalutlustel käsitlemegi suur- ja keskkaubanduse ülevaadet ühiselt, et saada üldpilti hulgi- ja hulgi-jaekaubanduse kohta.

1926. a. oli I järgu kaubanduslike ettevõteteid 524. Siit algas langus kuni 1932. aastani. 1931. a. oli nende arv kõigest 376. 1932. a. oli järsk tõus, ja nimelt ulatus I järgu kaubanduslike ettevõtete arv 599-ni. See tõus oli seletatav sellega, et 1932. aastast alates pandi maksuma korraldus, mille järgi välismaalt saavad kaupu importida vaid I järgu kaubandusliku äritunnistusega ettevõtted.

Diagramm nr. 1.

Suurkaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1937. a.

1933. a. järgnes aga I järgu kaubanduslike ettevõtete arvu uus tunduv langus, mis tuleb panna majanduskriisi arvele, kuid alates 1934. aastast näitab nende arv järjekindlat tõusu, eriti aga 1937. aastal.

II järgu kaubanduslike ettevõteteid oli 1926. a. 2436. Nende arv tõusis järjekindlalt kuni 1930. aastani, kus see arv ulatus 2728-ni. Siit peale algas langus kuni 1933. aastani, mil tuli uus pööre tõusu suunas, mis kestis kuni 1935. aastani, kus II järgu ettevõteteid oli ainult 2120 (väiksem arv ajavahemikul 1926. a.

kuni 1937. aastani). II järgu ettevõtete arvu langust 1935. a. tuleb seletada peamiselt sellega, et nimetatud aastast alates hakkas kehtima uus alkoholimüügi seadus, mis võimaldab kodumaa alkoholiseid jooke müüa ka III järgu kaubandusliku äritunnistusega ja paljud äripidajad seda kasutades lunastasid III järgu kaubandusliku äritunnistuse II asemel. 1936. a. suurenes II järgu ettevõtete arv uuesti ning 1937. a. oli see juba 2488. II järgu kaubanduslike ettevõtete arvu suurenemine viimaseil aastail on majanduselu paranemise loomulikult tagajärjeks.

Diagramm nr. 2.

Keskkaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1937. a.

Suur- ja keskkaubanduse ettevõteteid 1926. kuni 1937. aastani.

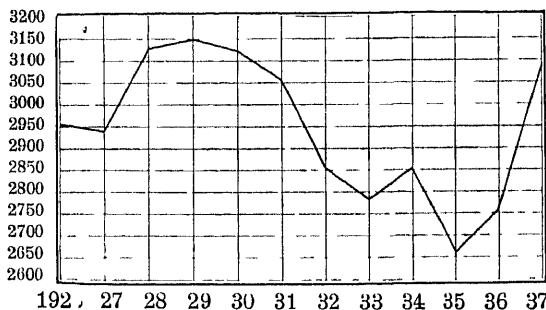
Aasta	I j.	II j.	Kokku
1926	524	2436	2960
1927	488	2444	2932
1928	458	2672	3130
1929	428	2719	3147
1930	396	2728	3124
1931	376	2681	3057
1932	599	2255	2854
1933	504	2273	2777
1934	519	2335	2854
1935	543	2120	2663
1936	551	2213	2764
1937	592	2488	3080

Vaadeldes suur- ja keskkaubanduslike ettevõtete arvu ajavahemikul 1926—1937 (diagramm nr. 3) näeme, et kõige suurem oli nende arv 1929. a.,

kus see ulatas 3147-ni, ning kõige vaiksem 1935. a., kus see oli ainult 2663. Alates 1936. aastast nende ettevõtete uldarv näitab tõusu ja 1937. a. oli kokku suur- ja keskkaubanduse ettevõtteid 3080, seega 1929. a. arvust vähem ainult 67 võrra. Võrreldes aga 1936. aastaga tõusis suur- ja keskkaubanduse ettevõtete arv 316 võrra ehk 10,3%.

Diagramm nr. 3

Suur- ja keskkaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1937. a.

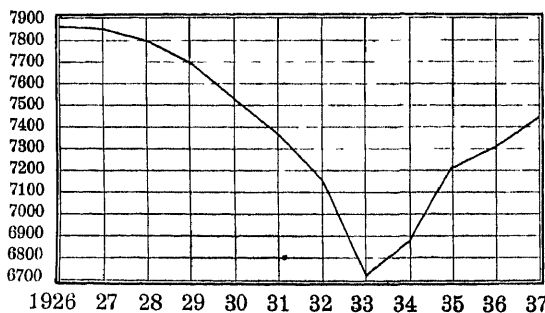

Väikekaubandus.

Väikekaubanduse all mõistame kõiki III järgu kaubandusliku äritunnistusega tegutsevaid ettevõtteid. Kuigi IV ja V järgu kaubandusliku äritunnistusega tegutsevaid ettevõtteid kuuluvad samuti väikekaubanduse alla, on need jaatud välja käesolevast ülevaatest põhjusel, et nende ettevõtete osatähtsus meie majanduses on liig väike ja ühtlasi ei kuulu nad ka Kaubandus-tööstuskoja alla. Väikekaubanduse ettevõtete arvu liiklemise kohta annab kujuka pildi diagramm nr. 4, kus näeme, et siin ajavahemikul 1926—1933 on ettevõtete arv järjekindlalt langenud. Nii oli 1926. a. väikekaubanduslike ettevõteteid 7871, kuid 1933. aastal aga 6725 — seega vähenemine 14,6%. Alates 1934. a. näi-

Diagramm nr. 4.

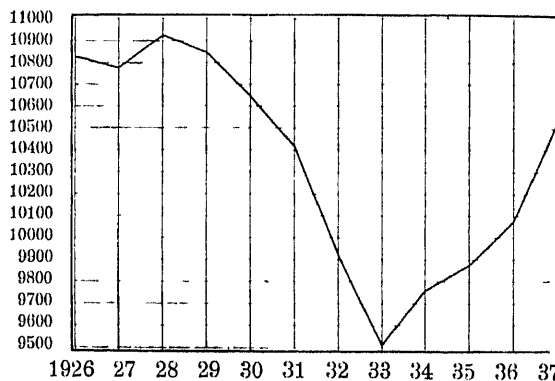
Väikekaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1937. a.

tab väikekaubanduse ettevõtete arv järjekindlat tõusu, tõustes 1934. a. 6898 ettevõttele 7443-ni 1937. a. Võrreldes 1936. aastaga on väikekaubanduse ettevõtete arv tõusnud 1937. a. 136 võrra ehk 1,7%. Lõppkokkuvõttes võib suur-, kesk ja väikekaubanduse kohta tahendada, et nende ettevõtete arv alates 1934. aastast näitab järjekindlat tõusu, kuna enne seda, 1926.—1933. aastani (välja arvatud 1928. a.), oli vastupidine nähtus (diagramm nr. 5).

Diagramm nr. 5.

Kaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1937. a.

Nii oli 1926. a. Kaubandus-tööstuskoja alla kuuluvaid kaubanduslike ettevõtteid üldse 10.831, 1933. a. aga 9502 seega vähenemine 12,3%. Võrreldes aga nelja viimase, s. o. 1931.—1937. aasta, arvu näeme, et 1935. a. ettevõtete arv on suurem 1934. a. arvust 126 võrra ehk 1,3%, 1936. a. arv suurem 1935. a. arvust 193 võrra ehk 2% ja 1937. a. arv suurem 1936. a. arvust 452 võrra ehk 4,4%.

Kaubanduslikud ettevõtted 1937. a. ärialade järgi.

Kõiki kaubanduslike ettevõtteid ärialade järgi oli 1937. a. 11.229, neist oli linnades 7950, alevites 460 ja maakondades 2819. Seega langes linnade peale 70,8% (1936. a. 71,4%), alevite peale 4,1% (1936. a. 3,6%) ja maakondade peale 25,1% (1936. a. 25,0%).

Ärialade järgi on kaubandus oma iseloomult jaotatud 76 ärialasse, mis omakorda on jaotatud alljärgnevalt kolmeteistkümmesse gruppi:

I. Vahetalitus ja kontorid:

1. kaubakontorid, eksport- ja importärid,
2. agentuur, esindus ja komisjoniärid,
3. vahetalituskontorid,
4. ehitus- ja tehnikakontorid,

5. vabrikute kontorid ja laod,
6. filmikontorid,
7. reisibürood,
8. muu vahetalitus,
9. pandimajad.

II. Speditatsioon ja transport:

1. speditsoon-, transportärid ja maaklerid,
2. veoärid ja sõiduriistade üürimine,
3. transport- ja laotööliste artellid.

III. Võõrastemajad, restoranid ja kohvikud:

1. võõrastemajad ja möbleeritud toad,
2. söögisaalid,
3. restoranid ja einelauad,
4. kohvikud.

IV. Elatisvahendite kauplused:

1. pagari- ja kondiitriärid,
2. liha-, vorsti- ja kalakauplused,
3. piima- ja piimasaadustekauplused,
4. koloniaal-, toiduainete- ja puuviljakauplused,
5. koloniaal-, toiduainete- ja puuviljakauplused mitmesuguste jookide müügiga.
6. viina- ja piiritusemüük,
7. õllemüük,
9. tubakakauplused.

V. Mööbli-, majapidamis- ja matmistarvetekauplused:

1. mööblikauplused,
2. majapidamistarvetekauplused,
3. puusärgiärid.

VI. Riide-, kehakatte-, pudu-, jala- nõude- ja nahakauplused:

1. riidekauplused,
2. pudu-, pesu- ja moekauplused,
3. jalanõudekauplused,
4. naha-, karusnaha- ja sadulsepatöödekauplused,
5. valmisriietekauplused,
6. kübara- ja mütsikauplused,
7. köie- ja nõõrikauplused,
8. kalapüügiriistadekauplused,
9. kalsukauplused,
10. kootud esemete ja lõngakauplused.

VII. Metallesemetekauplused:

1. raua-, metallkaupade-, masinate-, autode- ja nende osade kauplused,
2. laskeriistade- ja jahitarvetekauplused,
3. optika-, arstiriistade- ja fobotarvetekauplused,

4. sporditarvetekauplused,
5. õmblus-, arve- ja kirjutusmasinate-, jalgrataste- ja nende osade kauplused,
6. kella- ja kullasepaärid,
7. elektritarvetekauplused,
8. vanarauakauplused,
9. laevatarvetekauplused.

VIII. Apteegid, rohu-, parfüümi-, kummi- ja värvikauplused:

1. apteegid, rohu-, parfüümi-, kummi- ja värvikauplused,
2. bensinijaamad ja mineraalõlidekauplused,
3. kummikaupade ja muude keemiliste ainete kauplused,
4. harja- ja pintslikauplused.

IX. Ehitusmaterjalid ja puuhoovid:

1. chitumaterjalikauplused,
2. puuhoovid,
3. klaasi- ja peeglikauplused.

X. Raamatu-, paberi-, noodi-, kunstiesemete- ja muusikariistadekauplused ja lilleärid:

1. raamatu-, paberi-, tapeedi- ja kirjutusmaterjalikauplused,
2. kirjastusärid ja ajalehekontorid,
3. muusikaärid,
4. aiandus- ja lillekauplused,
5. mänguesemetekauplused,
6. seemnekauplused.

XI. Sega- ja vanakraamikauplused:

1. segakauplused tarbeesemetega,
2. vanakraamikauplused,
3. ülesostjad,
4. postmarkidekauplused,
5. muud kauplused.

XII. Kinod.

XIII. Saunad.

Kõige suurema äriala moodustasid toiduainetekauplused — 2250 (1936. a. 2255), sellele järgnesid segakauplused 1865 (1768), pudukauplused 460 (444), liha- ja vorstikauplused 447 (478), pagari-, paberi- ja kondiitriärid 319 (314), raamatu-, paberikauba- ja kirjutusmaterjalikauplused 283 (267) jne.

Nii moodustasid kuus suuremat äriala, s. o. toiduainete-, sega- (kauplevad samuti toiduainetega), pudu-, liha- ja vorsti-, pagari- ja kondiitri-, paberikauba- ja kirjutusmaterjalikauplused, kokku 5624 kauplust ehk 50,1% kaubanduslikest ettevõttest. Tabel nr. 1 näitab üksik-

ettevõtted 1937. a.

Viljandimaa					Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa			Võrumaa					Petserimaa			Järvamaa					Linn	Maa	Kokku				
Viljandi	Põltsamaa	S.-Jaani	Musfla	Viljandim.	Kokku	Vaiga	Tõrva	Valgamaa	Kokku	Haapsalu	Kardla	Läänemaa	Kokku	Kuressaare	Saaremaa	Kokku	Võru	Anisla	Võõpsu	Võrumaa	Kokku	Petseri	Petserimaa	Kokku	Paide	Tapa	Turi	Järvamaa				Kokku			
1					1	1			1																		1	1		2	249	7	256		
1					1																										10		10		
2					5			5	3	1		1	2	2	1	3	1	1		1	3				1				2	4	60	15	75		
3					3			3	7	1		1	1	1																115	3	118			
3	1	1	1	10	16	2	1	6	9	1		11	12	1	6	7	1	1		11	13	1	3	4	1	1		9	11	51	139	190			
1					1	2			2					1		1	3	1			4	2		2							79	4	83		
6	3	1		2	12	1			1													2		2							25		25		
4	5			7	6	2			8	4		4	8	3		3	5		1	3	9	6	1	7	3	2	1	6	12	157	54	211			
5	1			4	3			2	5					2		2	3			4	7	2	2	4	2	1	1	2	6	72	25	97			
9	3	1		13	9	1			10	4		2	6	3		3	4	1			5	2		2	3	3	2	1	9	96	7	103			
																															235	22	257		
																															6		6		
																															6		6		
2					2					2		1	3		1	1						1		1						34	3	37			
																															6		6		
						6			6																						17		17		
																															28	1	29		
6	2			1	9	2			2	1			1	1		1	2				2	1	1	1						145		145			
2	2	1			3	5			5	2			2	2		2	7				8	2	1	3	1	1	1		3	105	9	114			
2					2	2	1		3	1			1	1		1	1				1	1		1	1	2			3	43	5	48			
2					2				2					1		1	1				1									1	59		59		
						2			2																						15		15		
2					2					2			2	1		1															39	1	40		
3	3				6	1			1	3		1	4	3		3	1				1									59	8	67			
7		2		1	10	2	2	3	7	1		1	2		1	1	2	1		4	7	1		1	3	1	2	2	8	99	36	135			
6	1				7	1			1	3			1	3		3	1	1			2	2		2	1	4	2		7	132	5	137			
																															1		1		
1		1			2																										1	12	1	13	
7	5	1	3	2	18	13	1	3	17	3			3	3		3	8	5		5	18	5	5	3	3	4	7	17	364	83	447				
2					2	2			2																					1	43		43		
8	1				9	7	3		10	4	2	2	8	5	2	7	6			2	8	10		10	4	4	3		11	209	23	232			
4	1				5	1			1	4		1	5	3		3	4				4	3		3		1			1	123	3	126			
7	1	1	1		10	3	3		6	1	1		2	2		2	3				3	4		4	2	2	1	1	6	119	12	131			
3					1	4	3	1	4								3				3									1	75	1	76		
					1	1			1	1			1				1				1	1		1							89	2	91		
1					1	1	1		2					1		1										1	1	1		3	36	2	38		
3					1																										29	1	30		
9	3				12	8	1		9	3		2	5	4		4	6	1	1	2	10	11		11	2	3	2	3	10	157	27	184			
4					4	1	1		2	3			3	3		3						2		2		1			1	94	2	96			
8	4	3	2	5	22	6	4	2	12	5		3	8	5		5	3	4		4	11	6		6	1	6	18	25	196	123	319				
																															1		1		
1	1				2					1		1	2	2		2											1	1		2	59	3	62		
2					2				2	3		2	5		1	1															57	13	70		
1					1	1			1																						37	1	38		

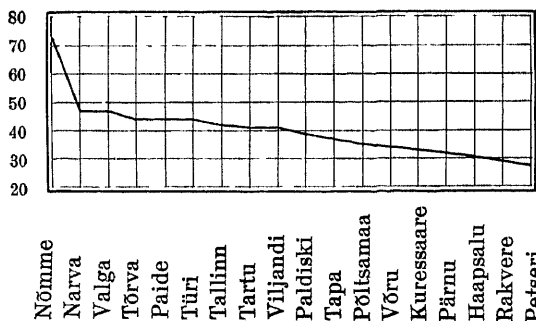
Kaupluse liik	Harjumaa					Tartumaa						Virumaa					Pärnumaa										
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harjumaa	Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartumaa	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Virumaa	Kokku	Pärnu	K-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Pärnumaa	Kokku	
Postmarkide ja vanarahade kauplused	9	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Puuhoovid	77	12	—	—	1	90	24	—	—	—	—	—	—	24	6	6	—	—	1	13	2	—	—	—	—	—	1
Puustärgikauplused	5	—	—	—	1	6	7	—	—	—	—	—	—	7	2	3	1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—
Puuvilja- ja maisainete kpl.	35	3	—	—	—	38	16	—	—	—	—	—	—	16	5	4	—	—	—	9	5	—	—	—	—	—	—
Pudukauplused	197	11	—	—	3	211	75	—	—	—	—	—	—	75	27	20	2	—	3	52	34	1	—	—	—	—	4
Päevapilditarvete kauplused	11	—	—	—	1	12	5	—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—
Põllu- ja karjasaad. ost-müük	40	1	—	—	3	44	33	7	6	1	1	14	62	4	13	2	—	—	18	37	23	3	—	—	—	—	8
Raamatu-, paberikauba- ja kirjutusmaterjalikauplus.	122	4	—	—	2	128	60	—	1	—	1	—	62	16	8	3	—	—	2	29	16	2	1	—	—	—	2
Reisibürood	3	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Reklaambürood	12	—	—	—	—	12	5	—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Restoranid	36	5	1	—	7	49	25	2	1	3	3	5	39	15	8	1	1	2	27	20	1	1	—	—	—	—	4
Riigi viina- ja piiritusekpl.	—	1	—	—	9	10	5	1	1	1	1	13	22	1	4	2	—	—	17	24	4	1	1	—	—	—	10
Rõhu- ja värvikauplused.	59	3	—	1	7	70	28	1	—	2	1	3	36	12	7	1	—	—	6	26	10	1	—	—	—	—	9
Sadulsepatööde kauplused	3	—	—	—	—	3	6	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Saunad	19	1	1	—	1	22	9	1	—	—	—	—	—	10	6	2	1	—	—	9	3	—	—	—	—	—	—
Seemnekauplused	2	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	3	2	1	—	—	—	3	3	1	—	—	—	—	1
Segakauplused	23	2	5	1	76	107	25	10	5	5	14	9	223	291	8	21	15	2	245	291	19	9	2	2	173	20	
Speditsoon ja transportärid	39	—	—	—	—	39	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
Sportitarvete ärid	4	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—	3	1	2	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—
Toiduainete kauplused	646	84	2	5	136	873	357	6	1	5	12	4	120	505	140	74	5	—	67	286	160	4	4	4	20	19	
Tubakakauplused	12	—	—	—	—	12	4	—	—	—	—	—	—	4	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Vabrikute kontorid ja laod.	32	—	—	—	—	32	4	—	—	—	—	—	—	5	2	1	—	—	—	3	2	1	—	—	—	—	—
Vahetalituskontorid	17	—	—	—	—	17	5	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valmisriiete ärid	52	1	1	—	1	55	21	—	—	—	1	—	—	22	8	7	1	—	—	16	11	1	—	—	—	—	1
Veoärid ja sõiduriist. üürim.	34	7	—	—	3	44	28	—	3	1	1	13	46	5	1	—	—	—	6	12	13	2	—	—	—	—	21
Võõrastemajad	21	—	1	—	5	27	23	—	9	1	—	—	—	33	30	1	—	—	6	37	18	—	—	—	—	—	1
Õllekauplused.	11	1	—	1	7	20	22	2	—	—	—	—	—	39	3	2	1	—	15	27	9	—	—	—	—	—	4
Kokku . . .	3259	208	22	19	336	3844	1444	50	12	56	49	35	459	2105	534	342	60	8	474	1418	642	43	18	10	308	102	

asjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta arialade järgi kaubanduslike ettevõtete arvu.

Vaadeldes kaubanduslike ettevõtete tihedust linnades (diagramm nr. 6) näeme, et kõige harvem oli kaubanduslike ettevõtete võrk Nõmmel. Nimelt tuli seal iga 73 inimese peale üks kaubanduslik ettevõtte. Sellele järgnesid Narva

Diagramm nr. 6.

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi linnades

ja Valga 47 inimesega, Tõrva, Paide ja Türi 44 inimesega, Tallinn 42, Tartu ja Viljandi 41, kuna järgnevates linnades tuleb juba alla 40 inimese. Kõige tihedam oli kaupluste võrk Rakveres ja Petseris, neis tuli iga kaubandusliku ettevõtte peale vastavalt 29 ja 28 inimest.

Igale kaubanduslikule ettevõttele langes keskmiselt linnades 41 inimest (1936. a. 42).

Võrreldes kaubanduslike ettevõtete tihedust alevs (diagramm nr. 7) näeme, et kõige harvemini oli ettevõtteid Kundas, kus iga 233 inimese peale tuli üks kaubanduslik ettevõtte, sellele järgnes Sindi 185 inimesega, siis Kärkla 162, Kallaste 134, Mõisaküla 123, kuna järgnevais alevs iga ettevõtte peale langes juba alla 100 inimese. Kõige tihedam oli ettevõtete võrk Elvas ja Jõgeval, neis tuli iga kaubandusliku ettevõtte peale vastavalt 31 ja 23 inimest.

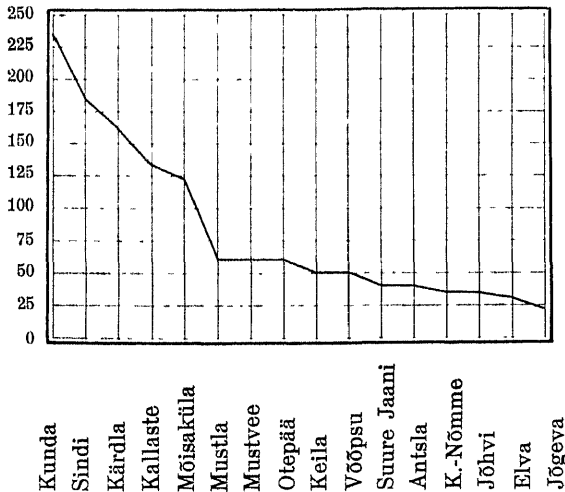
Keskmiselt langes alevs iga kaubandusliku ettevõtte peale 55 inimest (1936. a. — 60). Seega tuli alevs iga kaubandusliku ettevõtte peale rohkem inimesi kui linnades.

Viljandimaa			Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa			Võrumaa				Petserimaa			Järvamaa					Linn	Maa	Kokku						
Viljandi	Põltsamaa	S.-Jaani	Mustla	Viljandim.	Kokku	Valga	Tõrva	Valgamaa	Kokku	Haapsalu	Kärdla	Läänemaa	Kokku	Kuressaare	Saaremaa	Kokku	Võru	Antsla	Võõpsu	Võrumaa	Kokku	Petseri	Petserimaa	Kokku	Paide				Tapa	Türi	Järvamaa	Kokku		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9
3	1	—	—	—	3	3	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	131	3	134		
11	2	1	—	6	20	9	1	1	11	9	1	3	13	4	1	5	7	—	—	4	11	10	1	11	1	6	3	2	12	427	33	460		
3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	24	1	25		
11	2	1	—	5	19	8	3	3	14	—	—	3	3	4	1	5	8	3	—	5	16	11	1	12	8	3	2	7	20	174	92	266		
7	1	1	1	1	11	2	2	—	4	2	—	2	4	4	—	4	4	1	—	1	6	3	—	3	2	5	2	2	11	260	23	283		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	5		
7	2	2	1	1	13	3	2	2	12	6	1	1	8	3	2	5	6	2	—	5	13	5	3	8	3	2	4	1	10	158	52	210		
1	1	—	—	11	13	2	—	4	6	1	1	8	10	1	1	2	—	1	—	9	10	1	3	4	2	1	—	6	9	25	101	126		
5	2	1	1	1	10	3	1	—	4	2	—	4	6	3	—	3	3	2	—	5	10	4	—	4	—	2	1	3	6	145	50	195		
5	1	—	—	6	3	—	—	—	3	3	—	—	3	—	—	—	3	—	—	3	1	—	1	—	1	1	—	—	2	10	—	10		
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	2	—	—	—	—	—	15	3	18		
7	12	5	3	114	141	8	14	82	104	24	2	155	181	26	59	85	18	12	5	230	265	20	63	83	10	5	9	88	112	256	1609	1865		
—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	—	46		
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	12		
78	17	3	2	26	126	73	5	12	90	25	1	13	39	12	—	12	26	1	2	6	35	15	3	18	12	28	19	15	74	1773	477	2250		
3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	—	23		
2	—	—	—	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	1	—	—	—	47	2	49		
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	—	23		
4	—	—	—	4	—	1	—	—	1	2	—	1	3	10	—	10	1	—	—	—	1	3	—	3	1	3	—	—	4	126	5	131		
2	1	—	—	1	4	1	—	—	1	1	—	1	2	3	4	7	1	—	—	4	5	1	—	1	—	1	—	3	4	99	63	162		
5	1	—	—	6	6	6	—	6	19	—	7	26	9	1	10	3	—	—	—	1	4	3	—	3	2	1	—	3	143	31	174			
5	2	1	—	9	17	1	2	7	10	3	—	4	7	2	—	2	4	1	—	12	17	3	—	3	1	1	1	6	9	73	85	158		
290	75	26	16	201	608	233	59	134	426	152	9	234	395	137	82	219	157	40	9	322	528	153	81	234	75	102	66	188	431	7950	3279	11229		

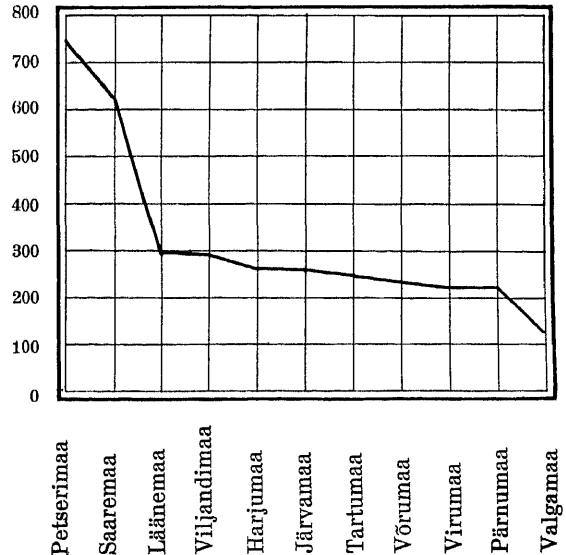
Diagramm nr. 7.

Diagramm nr. 8.

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi alevs

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi maakondades

Vaadeldes kaubanduslike ettevõtete tihedust maakondades, välja arvatud linnad ja alevid (diagramm nr. 8), näeme, et kõige harvemini oli

Tabel nr. 2.

1936. ja 1937. a.

	Harjumaa			Tartumaa			Virumaa			Pärnumaa			Viljandim.			Valgamaa		
	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±
Agentuur, esindus ja komisjoni-ärid	192	223	+31	18	23	+5	1	1	—	3	5	+2	2	1	-1	1	1	—
Ajakirjanduse kontorid ja agentuurid	5	5	—	2	1	-1	4	3	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Alkoholi jookide kauplused	15	18	+3	26	23	-3	6	4	-2	5	6	+1	8	5	-3	7	7	—
Antiik- ja vanaasjade kauplused	38	35	-3	45	51	+6	8	9	+1	12	16	+4	4	3	-1	3	3	—
Apteegid	33	35	+2	37	37	—	27	27	—	20	19	-1	16	16	—	9	9	—
Ehitus- ja metsamaterjalide kontorid ja kauplused	41	43	+2	10	14	+4	7	8	+1	7	8	+1	2	1	-1	2	2	—
Ehitus- ja tehnikakontorid	21	24	+3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
Einelaud, tee- ja söögimajad	61	57	-4	38	40	+2	24	35	+11	23	20	-3	13	12	-1	6	8	+2
Einelaud (alkoholijookidega)	33	33	—	16	16	—	10	12	+2	9	9	—	5	4	-1	6	5	-1
Elektritarveteärid	29	39	+10	16	21	+5	10	11	+1	5	9	+4	6	7	+1	5	5	—
Jalanõudekauplused	102	113	+11	35	37	+2	38	35	-3	28	24	-4	12	13	+1	10	10	—
Filmikontorid	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Harja- ja pintslikauplused	3	3	—	3	3	—	1	—	-1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalakauplused	17	17	—	5	6	+1	4	3	-1	3	4	+1	1	2	+1	—	—	—
Kalapüügiiristadekauplused	7	5	-2	—	1	-1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaltsukauplused	4	4	—	3	3	—	1	2	+1	2	2	—	—	—	—	5	6	+1
Karusnahakauplused	14	16	+2	10	11	+1	1	1	—	2	1	-1	—	—	—	—	—	—
Kaub.-kontorid ja eksp.-imp.-ärid	107	116	+9	7	12	+5	2	3	+1	6	7	+1	—	—	—	2	2	—
Kella- ja kullasepärid	31	36	+5	22	26	+4	11	12	+1	8	8	—	9	9	—	6	5	-1
Kinod	16	16	—	7	5	-2	7	9	+2	3	5	+2	2	3	+1	3	3	—
Kirjastuseärid	30	33	+3	12	17	+5	2	2	—	3	2	-1	1	2	+1	—	—	—
Klaasi- ja peeglikauplused	9	9	—	3	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—
Kootud esemete, lõnga- ja niidikauplused	18	18	—	7	7	—	3	4	+1	6	6	—	2	2	—	—	—	—
Kohvikud	14	17	+3	6	7	+1	15	16	+1	8	12	+4	6	6	—	1	1	—
Koloniaalkauplused	44	42	-2	40	39	-1	9	9	—	9	9	—	10	10	—	8	7	-1
Kummi-, asbesti-, linoleumi- ja vahariide-kauplused	12	10	-2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Käsitöökauplused	9	9	—	3	3	—	1	1	—	5	4	-1	—	—	—	—	—	—
Kõie- ja nõõrikauplused	7	7	—	1	3	+2	3	3	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—
Kübara- ja mütsikauplused	45	46	+1	25	26	+1	28	26	-2	13	14	+1	7	7	—	5	3	-2
Laevatarbeainetekauplused	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Laskeriistade ja jahitarvetekauplused	3	3	—	5	5	—	1	1	—	1	1	—	2	2	—	—	—	—
Liha- ja vorstikauplused	263	234	-29	57	62	+5	51	52	+1	17	18	+1	21	18	-3	18	17	-1
Lillekauplused ja aiärid	18	16	-2	8	9	+1	8	8	—	4	5	+1	2	2	—	1	2	+1
Manufaktuurkauplused	90	91	+1	25	22	-3	29	30	+1	26	26	—	8	9	+1	9	10	+1
Metallkaupade ja mitmesuguste tööriistade kauplused	57	58	+1	27	25	-2	13	13	—	8	8	—	4	5	+1	1	1	—
Masinate ja sõiduriistade ärid	35	48	+13	13	18	+5	12	14	+2	16	18	+2	10	10	—	5	6	+1
Moeärid	42	44	+2	8	10	+2	6	5	-1	5	5	—	3	4	+1	4	4	—
Muud kauplused	53	56	+3	20	22	+2	4	5	+1	7	4	-3	1	1	—	—	—	—
Muusikariistade ärid	10	12	+2	9	8	-1	3	4	+1	5	7	+2	1	1	—	2	2	—
Mänguasjade kauplused	13	13	—	4	5	+1	6	8	+2	2	3	+1	2	1	-1	—	—	—
Mööbliärid	25	28	+3	9	11	+2	11	15	+4	3	3	—	3	3	—	1	—	-1
Naha- ja nahakaupade kauplused	50	54	+4	25	25	—	25	24	-1	21	20	-1	12	12	—	8	9	+1
Nõude ja mitmesuguste majatarvete kauplused	50	47	-3	14	14	—	6	7	+1	13	13	—	4	4	—	3	2	-1
Optika- ja arstiriistade kauplused	9	10	+1	7	7	—	3	2	-1	2	2	—	—	—	—	—	—	—
Pagari-, kondiitri-, leiva- ja saia-kauplused	84	83	-1	52	56	+4	65	64	-1	30	27	-3	16	22	+6	11	12	+1
Pandimajad	1	—	-1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pesukauplused	34	37	+3	6	9	+3	2	4	+2	3	4	+1	3	2	-1	—	—	—
Petrooleumi-, naftasaaduste, mineral- ja määrdõõlide kauplused	30	29	-1	13	11	-2	9	10	+1	4	4	—	3	2	-1	1	2	+1
Piima- ja piimasaaduste-kauplused	4	6	+2	21	20	-1	5	5	—	4	4	—	1	1	—	—	1	+1
Postmarkide ja vanarahade kpl-d	3	9	+6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Puuhoovid	92	90	-2	18	24	+6	16	13	-3	2	3	+1	—	—	—	4	3	-1
Puusõrgikauplused	5	6	+1	7	7	—	6	6	—	—	—	—	3	3	—	4	3	-1
Puuvilja- ja maiusainete kpl-d	34	38	+4	15	16	+1	7	9	+2	6	5	-1	—	1	+1	1	2	+1
Pudukauplused	204	211	+7	67	75	+8	50	52	+2	41	39	-2	24	20	-4	11	11	—

võrdlustabel.

Läänemaa		Saaremaa		Võrumaa			Petserimaa			Järvamaa			Linn			Maa			K o k k u					
1936	1937	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	%	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	-1	216	249	+33	2	7	+5	218	256	+38	17,4	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	10	-1	—	—	—	11	10	-1	9,1	
2	2	—	3	3	—	—	—	1	—	-1	5	4	-1	66	60	-6	15	15	—	81	75	-6	7,4	
1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	115	+5	1	3	+2	111	118	+7	6,3	
12	12	—	6	7	+1	13	13	—	4	4	—	12	11	-1	49	51	+2	140	139	-1	189	190	+1	0,5
—	—	—	1	1	—	5	4	-1	2	2	—	1	—	-1	74	79	+5	4	4	—	78	83	+5	6,5
1	—	-1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	-1	24	25	+1	—	—	—	24	25	+1	4,2	
13	8	-5	3	3	—	8	9	+1	10	7	-3	10	12	+2	160	157	-3	49	54	+5	209	211	+2	1,0
—	—	—	1	1	—	7	7	—	4	4	—	5	6	+1	76	72	-4	20	25	+5	96	97	+1	1,0
—	—	—	1	2	-1	3	4	+1	1	1	—	2	4	+2	76	96	+20	2	7	+5	78	103	+25	32,0
7	6	-1	3	3	—	7	5	-2	2	2	—	10	9	-1	231	235	+4	23	22	-1	254	257	+3	1,2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—	—	6	6	—	0,0	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	-1	—	—	—	7	6	-1	14,3	
3	3	—	—	1	+1	—	—	—	1	1	—	—	—	32	34	+2	2	3	+1	34	37	+3	8,8	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	-1	—	—	—	7	6	-1	14,3	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	17	+2	—	—	—	15	17	+2	13,3	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	28	+2	1	1	—	27	29	+2	7,4	
—	1	+1	—	1	+1	1	2	+1	1	1	—	—	—	126	145	+19	—	—	—	126	145	+19	15,1	
2	2	—	2	2	—	8	8	—	2	3	+1	3	3	—	100	105	+5	4	9	+5	104	114	+10	9,6
1	1	—	1	1	—	1	1	—	—	1	+1	3	3	—	41	43	+2	3	5	+2	44	48	+4	9,1
1	—	-1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	2	1	-1	53	59	+6	—	—	—	53	59	+6	11,3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	—	—	—	—	15	15	—	0,0	
1	2	+1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	39	+1	—	1	+1	38	40	+2	5,3	
3	4	+1	2	3	+1	2	1	-1	—	—	—	2	—	-2	51	59	+8	8	8	—	59	67	+8	13,6
2	2	—	—	1	+1	7	7	—	2	1	-1	8	8	—	105	99	-6	34	36	+2	139	135	-4	2,9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	11	-2	—	—	—	13	11	-2	15,4	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	17	-1	—	—	—	18	17	-1	5,6	
—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	16	+2	—	—	—	14	16	+2	14,3	
1	1	—	2	3	+1	3	2	-1	1	2	+1	7	7	—	132	132	—	5	5	—	137	137	—	0,0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	0,0	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	12	12	—	1	1	—	13	13	—	0,0
4	3	-1	3	3	—	17	18	+1	4	5	+1	23	17	-6	398	364	-34	80	83	+3	478	447	-31	6,5
1	—	-1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	43	43	—	—	—	—	43	43	—	0,0
8	8	—	6	7	+1	8	8	—	10	10	—	11	11	—	207	209	+2	23	23	—	230	232	+2	0,9
4	5	+1	3	3	—	5	4	-1	5	3	-2	1	1	—	125	124	-1	3	2	-1	128	126	-2	1,6
2	2	—	1	2	+1	3	3	—	2	4	+2	2	6	+4	96	119	+23	5	12	+7	101	131	+30	29,7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	70	75	+5	1	1	—	71	76	+5	7,0
1	1	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	87	89	+2	1	2	+1	88	91	+3	3,4
—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	3	+1	33	36	+3	—	2	+2	33	38	+5	15,2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-1	—	—	—	28	29	+1	—	1	+1	28	30	+2	7,1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	53	61	+8	1	1	—	54	62	+8	14,8
5	5	—	4	4	—	8	10	+2	10	11	+1	10	10	—	153	157	+4	25	27	+2	178	184	+6	3,4
3	3	—	3	3	—	—	—	—	2	2	—	1	1	—	97	94	-3	2	2	—	99	96	-3	3,0
1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	23	—	—	—	—	23	23	—	0,0
10	8	-2	5	5	—	10	11	+1	6	6	—	25	25	—	193	196	+3	121	123	+2	314	319	+5	1,6
2	2	—	1	2	+1	—	—	—	—	—	—	2	2	—	2	1	-1	—	—	—	2	1	-1	50,0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	59	+7	1	3	+2	53	62	+9	17,0
5	5	—	1	1	—	3	2	-1	1	1	—	2	3	+1	64	57	-7	8	13	+5	72	70	-2	2,8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	-1	36	37	+1	1	1	—	37	38	+1	2,7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	9	+6	—	—	—	3	9	+6	200,0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	-1	—	—	—	132	131	-1	2	3	+1	134	134	—	0,0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	23	+1	4	3	-1	26	26	—	0,0
—	—	—	1	2	+1	1	1	—	—	—	—	2	1	-1	66	74	+8	1	1	—	67	75	+8	11,9
10	13	+3	5	5	—	11	11	—	9	11	+2	12	12	—	395	427	+32	49	33	-16	444	460	+16	3,6

	Harjumaa			Tartumaa			Virumaa			Pärnumaa			Viljandim.			Valgamaa		
	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±
Päevapilditarvete kauplused . . .	11	12	+ 1	2	5	+ 3	2	2	—	1	1	—	2	3	+1	—	—	—
Põllu- ja karjasaaduste ost ja müük	39	44	+ 5	62	62	—	25	37	+12	25	34	+ 9	20	19	-1	13	14	+1
Raamatu-, paberikauba- ja kirju- tismaterjalikauplused	118	128	+10	56	62	+ 6	29	29	—	18	21	+ 3	13	11	-2	6	4	-2
Reisibürood	3	3	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Reklaambürood	11	12	+ 1	5	5	—	2	2	—	1	—	- 1	—	—	—	—	—	—
Restoranid	52	49	- 3	33	39	+ 6	24	27	+ 3	23	26	+ 3	11	13	+2	14	12	-2
Riigiviina- ja piiritusekauplused	11	10	- 1	18	22	+ 4	22	24	+ 2	15	16	+ 1	11	13	+2	6	6	—
Rohu- ja värvikauplused	62	70	+ 8	37	36	- 1	27	26	- 1	20	20	—	11	10	-1	4	4	—
Sadulsepatööde kauplused	2	3	+ 1	6	6	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Saunad	20	22	+ 2	9	10	+ 1	7	9	+ 2	3	3	—	5	6	+1	4	3	-1
Seemnekauplused	4	2	- 2	4	3	- 1	2	3	+ 1	6	5	- 1	1	1	—	—	—	—
Segakauplused	95	107	+12	285	291	+ 6	282	291	+ 9	191	205	+14	135	141	+6	99	104	+5
Speditsoon- ja transportärid . . .	29	39	+10	3	3	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	2	2	—
Sportitarvete ärid	4	4	—	2	3	+ 1	2	3	+ 1	1	1	—	1	1	—	—	—	—
Toiduainete kauplused	899	873	-26	519	505	-14	262	286	+24	200	192	- 8	129	126	-3	91	90	-1
Tubakakauplused	12	12	—	4	4	—	3	2	- 1	—	—	—	3	3	—	—	—	—
Vabrikute kontorid ja laod	47	32	-15	8	5	- 3	7	3	- 4	3	3	—	3	2	-1	1	1	—
Vahetalituskontorid	19	17	- 2	6	5	- 1	—	—	—	—	—	—	1	+1	—	—	—	—
Valmisriiete ärid	55	55	—	21	22	+ 1	18	16	- 2	12	12	—	4	4	—	2	1	-1
Veoärid ja sõiduriistade üürimise ettevõtted	24	44	+20	7	46	+39	8	12	+ 4	15	36	+21	1	4	+3	1	1	—
Võõrastemajad	24	27	+ 3	25	33	+ 8	30	37	+ 7	19	19	—	5	6	+1	7	6	-1
Õllekauplused	24	20	- 4	41	39	- 2	23	21	- 2	13	13	—	21	17	-4	9	10	+1
Kokku	3738	3844	+106	1983	2105	+122	1336	1418	+82	971	1021	+50	606	608	+2	426	426	—

ettevõtteid Petserimaal, kus oli iga 746 inimese peale üks kaubanduslik ettevõtte, sellele järgnes Saaremaa 626 inimesega, Läänemaa 295, Viljandimaa 292, Harjumaa 263, Järvamaa 261, kuna järgnevates maakondades iga ettevõtte peale langes alla 250 inimese. Kõige tihedam oli maakondadest ettevõtete võrk Pärnu- ja Valgamaal — neis tuli iga kaubandusliku ettevõtte peale vastavalt 223 ja 123 inimest. Keskmiselt aga langes maakondades iga kaubandusliku ettevõtte peale 272 inimest. Sellest arvust nähtub, et maakondades iga kaubandusliku ettevõtte peale langes inimesi palju rohkem kui linnades ja aleveis.

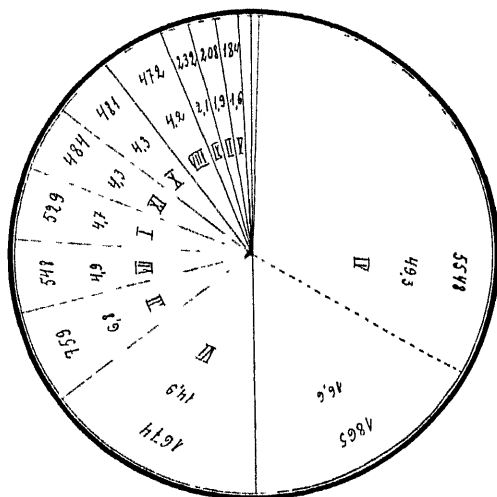
Kaubanduslikud ettevõtted gruppide järgi.

Kõik kaubanduslikud ettevõtted on jaotatud kolmeteistkümmesse gruppi, oma ärialade iseloomule vastavalt (vaata eespool gruppide jaotus). Kõige suurema grupi moodustasid elatisvahendite kaubanduslikud ettevõtted ja segakauplused, kus müüakse ka toiduaineid. Sellesse gruppi kuulus üldse 5548 ettevõtet ehk 49,3% kaubanduslike ettevõtete üldarvust (puhtelatisvahendite kauplusi oli 3683 ehk 32,7% ja segakauplusi ühes toiduainet müüjiga 1865 ehk 16,6%); siis järgnes riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluste grupp 1674 ettevõttega ehk 14,9%, sellele võõrastemajade, res-

toranide ja kohvikute grupp 759 ettevõttega ehk 6,8%. Need grupid kokku andsid 7981 ettevõtet (1936. a. 8055) ehk 71,1% (74,7%) kõigi kaubanduslike ettevõtete arvust.

Diagramm nr. 9 näitab üksikasjaliselt, kui palju igasse gruppi kuulus kaubanduslike ettevõteteid ja kui suure % üldarvust nad moodustasid. Missugused ärialad igasse gruppi kuulusid, selle kohta on toodud andmed eespool.

Diagramm nr. 9.

Läänemaa			Saaremaa			Võrumaa			Petserimaa			Järvamaa			Linn			Maa			K o k k u						
1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	1936	1937	±	%
5	3	-2	3	5	+2	15	16	+1	11	12	+1	15	20	+5	154	174	+20	79	92	+13	20	25	+5	233	266	+33	25,0
4	4	—	4	4	—	6	6	—	3	3	—	10	11	+1	244	260	+16	23	23	—	267	283	+16	6,0			
8	8	—	5	5	—	10	13	+3	5	8	+3	10	10	—	19	19	—	19	19	—	19	19	—	0,0			
12	10	-2	2	2	—	11	10	-1	4	4	—	9	9	—	150	158	+8	45	52	+7	195	210	+15	7,7			
6	6	—	3	3	—	10	10	—	4	4	—	6	6	—	25	25	—	96	101	+5	121	126	+5	4,1			
3	3	—	—	—	—	3	3	—	1	1	—	2	2	—	143	145	+2	47	50	+3	190	195	+5	2,6			
1	1	—	1	—	-1	2	1	-1	2	2	—	—	—	—	9	10	+1	—	—	—	9	10	+1	11,1			
177	181	+4	58	85	+27	254	265	+11	72	83	+11	120	112	-8	56	59	+3	1	3	+2	57	62	+5	8,8			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	15	-5	3	3	—	23	18	-5	21,7			
16	39	+23	12	12	—	37	35	-2	16	18	+2	74	74	—	10	12	+2	—	—	—	10	12	+2	20,0			
1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	24	23	-1	—	—	—	24	23	-1	4,2			
1	—	-1	3	—	-3	3	—	-3	—	2	+2	4	1	-3	71	47	-24	9	2	-7	80	49	-31	38,8			
2	3	+1	9	10	+1	2	1	-1	2	3	+1	4	4	—	25	23	-2	—	—	—	25	23	-2	8,0			
2	2	—	2	7	+5	3	5	+2	2	1	-1	3	4	+1	126	126	—	5	5	—	131	131	—	0,0			
20	26	+6	9	10	+1	4	4	—	3	3	—	4	3	-1	50	99	+49	18	63	+45	68	162	+94	138,7			
6	7	+1	3	2	-1	18	17	-1	3	3	—	8	9	+1	126	143	+17	24	31	+7	150	174	+24	16,0			
370	395	+25	177	219	+42	519	528	+9	215	234	+19	439	431	-8	7698	7951	+253	3082	3278	+196	10780	11229	+449	4,2			

Kui võrrelda üksikasjaliselt kaubanduslike ettevõtete arvu 1936. ja 1937. a. vahel, siis näeme, et 1936. a. oli kaubanduslikke ettevõtteid 10.780, kuna 1937. a. oli neid 11.229, seega oli tulnud juure 449 ettevõtet ehk 4,2%. Kõige rohkem tuli juure segakauplusi, nimelt 97, siis veoärisid ja sõiduriistade üürimise ettevõtteid — 94, agentuur-, esindus- ja komisjoniärisid — 38, põllu- ja karjasaaduste ostu- ja müügiärisid — 33. Teistel aladel tuli juure 30 ja alla selle kaubandusliku ettevõtte.

Vähenes ettevõtteist kõige rohkem liha- ja vorstikauplusi, ja nimelt 31 (tabelis nr. 2 toodud vabrikute kontorite ja ladude vähenemise arv — 31 — on käesolevast ülevaatest jäetud välja põhjusel, et 1937. aastal ei võetud tabelleisse laotunnistusega tegutsevaid ettevõtteid, kuna nemad ei oma iseseisva kaupluse iseloomu), siis õllekauplusi — 11, kuna teistel aladel oli vähenemine alla 10 kaubandusliku ettevõtte.

Maakondade järgi (kaasa arvatud linnad ja alevid) tuli kaubanduslikke ettevõtteid juure Tartumaal 122, Harjumaal 106, teistes maakondades alla 100 ettevõtte. Ettevõtete arv vähenes ainult Järvamaal ja nimelt 8 ettevõtte võrra, kuna Valgamaal jäi ettevõtete arv muutumatuks võrreldes 1936. aastaga. Linnades 1937. a.

ettevõtete arv suurenes 253 ja maakondades 196 võrra. Üldine ettevõtete juurekasv oli 449 ehk 4,2%.

Tabel nr. 2 selgitab üksikasjaliselt iga äriala ja maakonna kohta juuretulnud ja väljalangenud ettevõtete arvu.

Eespool märkisime, et 1937. a. võrreldes 1936. a. tuli juure 449 ettevõtet, kuid see ei tähenda, et ainult need 449 ettevõtet on hakanud esmakordselt tegutsema 1937. aastal. Iga aasta langeb rida ettevõtteid välja, kas äritegevuse lõpetamise või äriettevõtte üleandmise teel, nende asemele tulevad uued, osalt täiesti uuesti avatavad, osalt aga teistelt ülevõetud ärid. 1936. aastal tegutses 10.780 kaubanduslikku ettevõtet; lõpetas tegevuse (kas täielikult või läks üle teisele) 1. jaanuariks 1937. a. 2046 (1936. a. 2148), juure tuli aga 1937. aastal 2495 (1936. a. 2217) ettevõtet — seega juurekasv 449 ettevõtet ehk 4,2%.

Tabel nr. 3 selgitab üksikasjaliselt, kuipalju 1937. aasta alguses langes iga äriala kohta ettevõtteid välja ja kuipalju tuli juure 1936. a.

Alljärgnevad diagrammid annavad ülevaate, kuipalju tuli 1936. ja 1937. a. iga kaubandusliku ettevõtte peale inimesi. Mustad tulbad näitavad 1936. a., valged aga 1937. a. arve.

Tabel nr. 3.

1936. a. tegevuse lõpetanud ja 1937. a. juure tulnud ettevõtted.

Äriala nimetus	Tegutses 1936. aastal	Lõpetas 1. I 1937.	Algas tege- vust 1937. a	±	o/o o/o	Äriala nimetus	Tegutses 1936. aastal	Lõpetas 1. I 1937. a.	Algas tege- vust 1937. a	±	o/o o/o
Agentuur, esindus ja komisjoniärid	218	25	63	+38	17,4	Mänguasjade kauplused	28	5	7	+ 2	7,1
Ajakirjanduse kontorid ja agentuurid	11	2	1	- 1	9,1	Mööbliärid	54	5	13	- 8	14,8
Alkoholi jookide kauplus.	81	10	4	- 6	7,4	Naha- ja nahakaupade kaupl.	178	23	29	+ 6	3,4
Antiik- ja vanaasjade kauplused	111	26	33	+ 7	6,3	Nõude ja mitmes. majatarvete kaupl.	99	11	8	- 3	3,0
Apteegid	189	16	17	+ 1	0,5	Optika- ja arstiriistade kaupl.	23	3	3	-	0,0
Ehitus- ja metsamaterjalikontorid ja -kpl.	78	12	17	+ 5	6,5	Pagari-, kondiitri-, leiva- ja saia-kaupl.	314	77	82	+ 5	1,6
Ehituse ja tehnikakontorid	24	5	6	+ 1	4,2	Pandimajad	2	1	-	- 1	50,0
Einelauad, tee ja söögi- majad	209	93	95	+ 2	1,0	Pesukauplused	53	8	17	+ 9	17,0
Einelauad (alkoholi jookidega)	96	11	12	+ 1	1,0	Petrooleumi-, naftasaad., miner. ja määrdeõlide kaupl.	72	24	22	- 2	2,8
Elektritavete ärid	78	7	32	+25	32,0	Piima- ja piimasaad. kpl.	37	14	15	+ 1	2,7
Jalanõude kauplused	254	49	52	+ 3	1,2	Postmarkide ja vanarahade kpl.	3	-	6	+ 6	200,0
Filmikontorid	6	1	1	-	0,0	Puuhoovid	134	36	36	-	0,0
Harja- ja pintslikauplused	7	2	1	- 1	14,3	Puusärgikaupl.	26	5	5	-	0,0
Kalakauplused	34	6	9	+ 3	8,8	Puuvilja- ja maiusainete kaupl.	67	17	25	+ 8	11,9
Kalapüügiriistade kaupl.	7	2	1	- 1	14,3	Pudukauplused	444	72	88	+ 16	3,6
Kaltsukauplused	15	3	5	+ 2	13,3	Päevapilditarvete kaupl.	20	3	8	+ 5	25,0
Karusnahakauplused	27	1	3	+ 2	7,4	Põllu- ja karjasaaduste ost-müük	233	57	90	+ 33	14,2
Kaubanduskontorid ja eksport-imp.-ärid	126	19	38	+19	15,1	Raamatu-, paberikauba- ja kirjut.-mat. kaupl.	267	30	46	+ 16	6,0
Kella- ja kullasepaärid	104	4	14	+10	9,6	Reisibürood	5	-	-	-	0,0
Kinod	44	5	9	+ 4	9,1	Reklaambürood	19	5	5	-	0,0
Kirjastused	53	13	19	+ 6	11,3	Restoranid	195	44	59	+ 15	7,7
Klaasi- ja peeglikauplused	15	2	2	-	0,0	Riigi viina ja piirituse kauplused	121	12	17	+ 5	4,1
Kootud esemete, lõnga ja niidikpl.	38	1	3	+ 2	5,3	Rohu- ja värvikauplused	190	24	29	+ 5	2,6
Kohvikud	59	22	30	+ 8	13,6	Sadulsepatööde kaupl.	9	-	1	- 1	11,1
Koloniaalkauplused	139	18	14	- 4	2,9	Saunad	57	9	14	+ 5	8,8
Kummi-, asbesti-, lino- leumi- ja vahariidekpl.	13	2	-	- 2	15,4	Seemnekauplused	23	9	4	- 5	21,7
Käsitöökauplused	18	2	1	- 1	5,6	Segakauplused	1768	282	379	+ 97	5,5
Kõie- ja nõõrikauplused	14	1	3	+ 2	14,3	Speditsoon- ja transport-ärid	36	2	12	+ 10	27,8
Kübara- ja mütsikaupl.	137	20	20	-	0,0	Sporditarvete ärid	10	-	2	+ 2	20,0
Laevatarbeainete kaupl.	1	-	-	-	0,0	Toiduainete kauplused	2255	506	501	- 5	0,2
Laskeriistade- ja jahitarvete kaupl.	13	-	-	-	0,0	Tubakakauplused	24	4	3	- 1	4,2
Liha- ja vorstikauplused	478	145	114	-31	6,5	Vabrikute kontorid ja laod	80	42	11	- 31	38,8
Lillekauplused ja aiapärid	43	6	6	-	0,0	Vahetalituskontorid	25	7	5	- 2	8,0
Manufaktuurkauplused	230	20	22	+ 2	0,9	Valmisriiete ärid	131	30	30	-	0,0
Metallkaupade ja mitmes tööriistade kpl.	128	10	14	- 2	1,6	Veoärid ja sõiduriistade müümise ettevõtted	68	17	111	+ 94	138,2
Masinate ja sõiduriistade ärid	1	4	34	+30	29,7	Võõrastemajad	150	28	52	+ 24	16,0
Moeärid	71	9	14	+ 5	7,0	Õllekauplused	169	37	26	- 11	6,5
Muud kauplused	88	16	19	+ 3	3,4						
Muusikariistade ärid	33	1	6	+ 5	15,2						
						Kokku	10780	2046	2495	+449	4,2

Diagramm nr. 10 näitab, kuipalju tuli inimesi iga kaubandusliku ettevõtte peale linnades aastail 1936 ja 1937. Arvudest nähtub, et ena-

mikus linnades on kaubandusliku ettevõtte peale tulevate inimeste arv jäänud enam-vähem endiseks. Erandid on Kuressaare ja Haapsalu, kus ette-

võtete arv suurenes, seega vähenes neis linnades iga ettevõtte peale tulevate inimeste arv, seevastu aga Paldiskis ettevõtete arv vähenes.

Diagramm nr. 10.

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi linnades aastail 1936 ja 1937

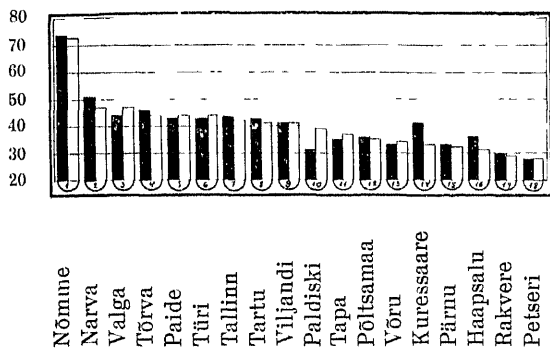

Diagramm nr. 11 käsitleb arve, mis näitavad, kuipalju tuli inimesi iga kaubandusliku ettevõtte peale alevites aastail 1936 ja 1937. Neist arvudest näeme, et enamikus alevites iga kaubandusliku ettevõtte peale tulevate inimeste arv on jäänud ligikaudu endiseks, välja arvatud Kunda ja Mõisaküla, kus ettevõtete arv on vähenenud, kuna aga Kärddlas ja Kallastel on ettevõtteid tulnud juure.

Diagramm nr. 11.

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi alevites aastail 1936 ja 1937

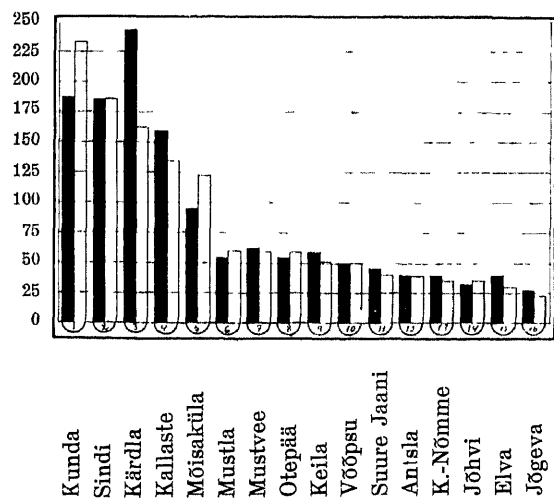
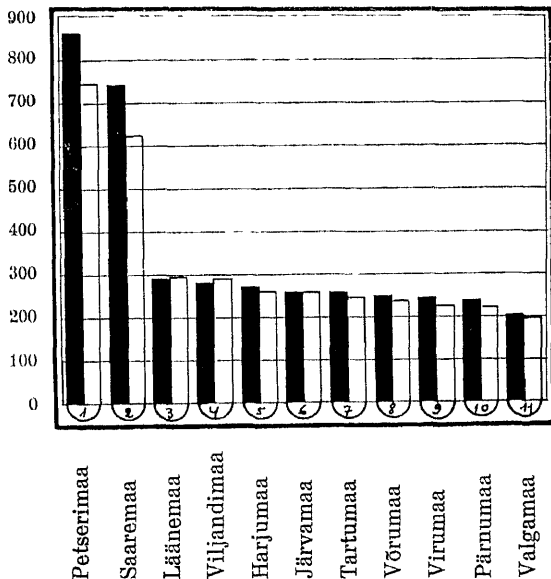

Diagramm nr. 12 käsitleb iga kaubandusliku ettevõtte peale tulnud inimeste arvu maakondades (välja arvatud linnad ja alevid) aastail

1936 ja 1937. Neist arvudest näeme, et suuremas osas maakondades on iga kaubandusliku ettevõtte peale tulevate inimeste arv vähenenud, välja arvatud Petseri- ja Saaremaa, kus iga ettevõtte peale tulevate inimeste arvu vähenemine on silmatorikavam — seega ettevõtete arv neis maakondades näitab suurenemist.

Diagramm nr. 12.

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi maakondades aastail 1936 ja 1937

Elatusvahenditekauplused.

Elatusvahenditekauplusi (mille all mõistame pagari- ja kondiitriärisid, liha-, vorsti- ja kala-kauplusi, piima- ja piimasaadustekauplusi, kolooniaal-, toiduainete- ja puuviljakauplusi mitmesuguste jookide müügi, viina- ja piiritusekauplusi, õllekauplusi, tubakakauplusi) oli 1937. a. 5814 (tabel nr. 4) ehk 49,3% kaubanduslike ettevõtete üldarvust. 1936. a. olid need arvud vastavalt 5720 ehk 53,1%. Linnades oli neist ettevõttest 3188 ehk 54,8% ja maakondades 2626 ehk 45,2%.

Vaadeldes elatusvahenditekaupluste tihedust linnades (diagramm nr. 13) näeme, et kõige harvemini oli kauplusi Tallinnas, nimelt tuli seal iga 127 inimese peale üks elatusvahenditekauplus, sellele järgnes Nõmme 123 inimesega, siis Narva 114, kuna järgnevais linnades tuli iga kaupluse peale alla 100 inimese. Tihedaim oli elatusvahenditekaupluste võrk Põltsamaal ja Paldiskis, neis tuli iga elatusvahenditekaupluse peale vastavalt 61 ja 57 inimest. Keskmiselt

Tabel nr. 4

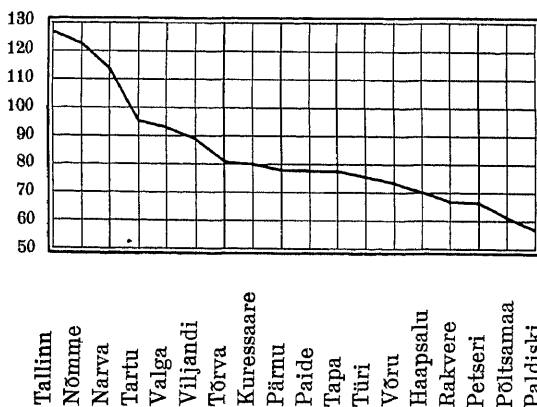
Elatusvahendite

Kaupluste liik	Harjumaa					Tartumaa						Virumaa					Pärnumaa									
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harju m.	Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartu m.	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Viru m.	Kokku	Pärnu	K.-Nõmme	Mõisak.	Sindi	Pärnu m.	Kokku
Kalakauplused	15	—	2	—	—	17	5	—	—	—	—	1	6	2	1	—	—	—	3	4	—	—	—	—	—	4
Liha- ja vorstikauplused . .	197	24	2	2	9	234	48	2	6	2	2	2	62	16	14	5	2	15	52	8	2	1	1	6	18	
Pagari-, kondiitri-, leiva- ja saia- kauplused	52	5	4	2	20	83	36	3	1	8	1	3	4	56	29	11	3	1	20	64	11	3	2	—	11	27
Piima- ja piimasaaduste- kauplused	6	—	—	—	—	6	20	—	—	—	—	—	20	2	2	—	1	—	5	4	—	—	—	—	—	4
Segakauplused ühes toidu- ainetega	23	2	5	1	76	107	25	10	5	5	14	9	223	291	8	21	15	2	245	297	19	9	2	2	173	205
Toiduainetekauplused	646	84	2	5	136	873	357	6	1	5	12	4	120	505	140	74	5	—	67	286	160	4	4	4	20	192
Tubakakauplused	12	—	—	—	—	12	4	—	—	—	—	—	4	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Koloniaalkauplused	33	2	—	—	7	42	27	2	1	2	1	5	39	5	3	—	—	1	9	8	—	1	—	—	—	9
Puuvilja- ja maiusainete- kauplused	35	3	—	—	—	38	16	—	—	—	—	—	16	5	4	—	—	—	9	5	—	—	—	—	—	5
Alkoholsete jookide kpl-d	17	—	—	—	1	18	23	—	—	—	—	—	23	3	1	—	—	—	4	6	—	—	—	—	—	6
Põllu-, karjasaaduste ja karja ost-müük	40	1	—	—	3	44	33	7	—	6	1	1	14	62	4	13	2	—	18	37	23	3	—	—	8	34
Riigiviina- ja piiritusekpl-d	—	1	—	—	9	10	5	1	1	—	1	13	22	1	4	2	—	—	17	24	4	1	1	—	10	16
Õllekauplused	11	1	—	1	7	20	22	2	—	—	—	—	15	39	3	2	1	—	15	27	9	—	—	—	—	13
Kokku . . .	1087	123	15	11	268	1504	621	33	9	31	33	21	397	1145	220	150	33	6	398	807	261	22	11	7	232	593

langes linnades iga elatusvahenditekaupluse peale 102 inimest (1936. a. samuti 102). Seega jäi elatusvahenditekaupluste keskmine arv linnades võrreldes 1936. a. muutmatuks.

Diagramm nr. 13.

Iga elatusvahendite kaupluse peale tuli inimesi linnades

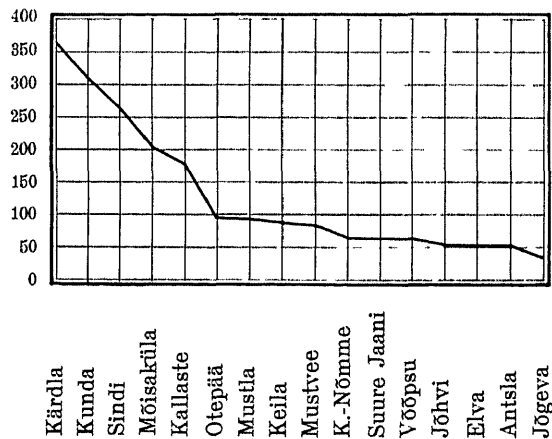

Võrreldes elatusvahenditekaupluste tihedust alevites (diagramm nr. 14) näeme, et kõige harvem oli nende kaupluste võrk Kärldas, kus iga 364 inimese peale tuli üks elatusvahenditekauplus. Sellele järgnes Kunda 311 inimesega, siis Sindi 265, Mõisaküla 202, Kallaste 178, kuma

järgnevais alevites langes igale kauplusele alla 100 inimese.

Diagramm nr. 14.

Iga elatusvahendite kaupluse peale tuli inimesi alevites

Tihedaim oli aga kaupluste võrk Elvas, Antslas ja Jõgeval, kus iga kaupluse peale tuli vastavalt 56, 54 ja 35 inimest.

Keskmiselt langes alevites iga elatusvahenditekaupluse peale 39 inimest (1936. a. 96).

Vaadeldes elatusvahenditekaupluste tihedust maakondades, välja arvatud linnad ja alevid

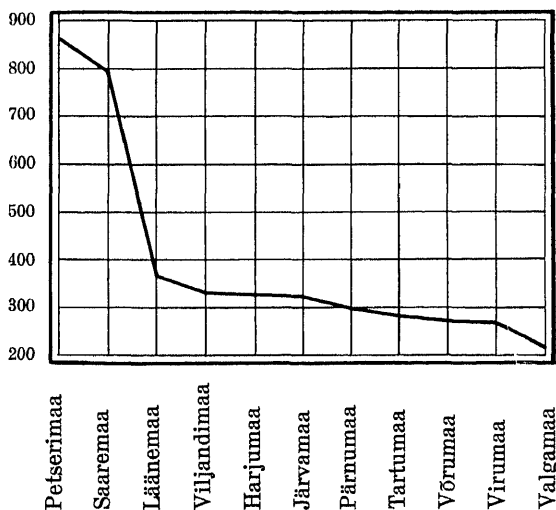
kauplused.

Viljandimaa						Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa			Võrumaa					Petserimaa			Järvamaa					Kokku		Kokku	
Viljandi	Põltsamaa	S-Jaani	Mustla	Viljandi m.	Kokku	Valga	Torva	Valga m.	Kokku	Haapsalu	Kärdla	Lääne m.	Kokku	Kuressaare	Saare m.	Kokku	Võru	Antsla	Võõpsu	Võru m.	Kokku	Petseri	Petseri m.	Kokku	Pande	Tapa	Türi	Jarva m.	Kokku	Linn	Maa		
2	—	—	—	2	2	—	—	—	—	2	—	1	3	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	34	3	37
7	5	1	3	2	18	13	1	3	17	3	—	—	3	3	—	3	8	5	—	5	18	5	—	5	3	3	4	7	17	364	83	447	
8	4	3	2	5	22	6	4	2	12	5	—	3	8	5	—	5	3	4	—	4	11	6	—	6	1	6	—	18	25	196	123	319	
1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	37	1	38	
7	12	5	3	114	141	8	14	82	104	24	2	155	181	26	59	85	18	12	5	230	265	20	63	83	10	5	9	88	112	256	1609	1865	
78	17	3	2	26	126	73	5	12	90	25	1	13	39	12	—	12	26	1	2	6	35	15	3	18	12	28	19	15	74	1773	477	2250	
3	—	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	23	—	23	
7	—	2	—	1	10	2	2	3	7	1	—	1	2	—	1	1	2	1	—	4	7	1	—	1	3	1	2	2	8	99	36	135	
1	—	—	—	—	1	2	—	—	2	—	—	—	—	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	74	1	75	
2	—	—	—	3	5	1	1	5	7	1	—	1	2	2	1	3	1	1	—	1	3	—	—	—	1	—	1	2	4	60	15	75	
11	2	1	—	5	19	8	3	3	14	—	—	3	3	4	1	5	8	3	—	5	16	11	1	12	8	3	2	7	20	174	92	266	
1	1	—	—	11	13	2	—	4	6	1	1	8	10	1	1	2	—	1	—	9	10	1	3	4	2	1	—	6	9	25	101	126	
5	2	1	—	9	17	1	2	7	10	3	—	4	7	2	—	2	4	1	—	12	17	3	—	3	1	1	1	6	9	73	85	158	
133	43	16	10	176	378	117	32	121	270	66	4	189	259	56	65	121	72	29	7	276	384	64	70	134	42	48	38	151	279	3188	2626	5814	

(diagramm nr. 15), näeme, et kõige harvemini oli kauplusi Petserimaal, kus iga 863 inimese peale tuli üks elatusvahenditekauplus. Sellele järgnes Saaremaa 790 inimesega, siis Läänemaa 365, kuna järgnevais maakondades langes igale elatusvahenditekauplusele juba alla 350 inimese.

Diagramm nr. 15.

Iga elatusvahendite kaupluse peale tuli inimesi maakondades

Tihedaim kaupluste võrk maakondadest oli Viiru- ja Valgamaal. Neis tuli iga elatusvahenditekaupluste peale vastavalt 269 ja 214 inimest.

Siinjuures olgu tähendatud, et maakondades puhtal kujul toiduainetekauplusi on maakondade kaupluste üldarvust umbes 20%, suurem osa kauplustest on segakauplused, kus muu kauba kõrval müüakse ka toiduaineid.

Keskmiselt langes maakondades iga elatusvahenditekaupluse peale 302 inimest (1936. a. 305). Siit näeme, et maakondades oli elatusvahenditekaupluste võrk palju harvem kui linnades ja alevs, mis on tingitud sellest, et maal põllumees suure osa elatusvahendeist saab oma majapidamisest.

1937. a. tegutses 5814 elatusvahenditekauplust, 1936. a. aga 5720 — seega suurenes nende kaupluste üldarv 94 võrra. Linnades vähenes kaupluste arv 13 võrra ehk 0,4%, kuma maal tuli neid juure 107 ehk 4,2%. Tabel nr. 5 selgitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta, kuipalju ja kus 1937. a. elatusvahenditekauplusi tuli juure või lõpetas tegevuse.

Alljärgnevad diagrammid annavad ülevaate sellest, kuipalju tuli 1936. ja 1937. a. iga elatusvahenditekaupluse peale inimesi. Mustad tulbad on 1936. a., valged aga 1937. a. omad. Diagramm nr. 16 näitab iga elatusvahenditekaupluse peale tulevate inimeste arvu linnades aastail 1936 ja 1937. Neist arvudest näeme, et Tallinnas, Nõmmel, Tartus, Tapal, Türil, Rakveres ja Paldiskis iga elatusvahenditekaupluse

Tabel nr. 5.

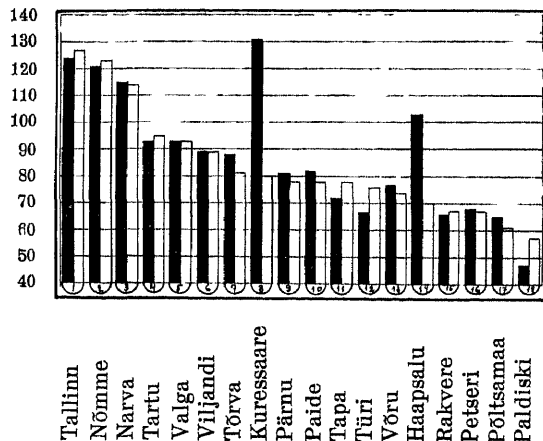
Elatusvahendite kauplused.

Mkn-d		1936. a.	1937. a.	±	%
Harjumaa	Tallinn	1123	1087	-36	3,2
	Nõmme	125	123	-2	1,6
	Paldiski	18	15	-3	16,7
	Keila	8	11	+3	37,5
	Maakond	267	268	+1	0,4
	Kokku	1541	1504	-37	2,4
Tartumaa	Tartu	633	621	-2	1,9
	Jõgeva	27	33	+6	22,2
	Kallaste	7	9	+2	28,6
	Elva	25	31	+6	24,0
	Mustvee	31	33	+2	6,5
	Otepää	22	21	-1	4,5
	Maakond	400	397	-3	0,8
Kokku	1145	1145	—	0,0	
Virumaa	Narva	204	220	+16	7,8
	Rakvere	154	150	-4	26,0
	Jõhvi	31	33	+2	6,5
	Kunda	8	6	-2	25,0
	Maakond	367	398	+31	8,4
Kokku	764	807	+43	5,6	
Pärnumaa	Pärnu	252	261	+9	3,6
	Kil.-Nõmme	22	22	—	0,0
	Mõisaküla	15	11	-4	26,7
	Sindi	8	7	-1	12,5
	Maakond	221	232	+11	5,0
Kokku	518	533	+15	2,9	
Viljandimaa	Viljandi	133	133	—	0,0
	Põltsamaa	40	43	+3	7,5
	S. Jaani	14	16	+2	14,3
	Mustla	12	10	-2	16,7
	Maakond	177	176	-1	0,0
Kokku	376	388	+12	3,2	

Mkn-d		1936. a.	1937. a.	±	%
Valgamaa	Valga	116	117	+1	0,9
	Tõrva	33	32	-1	3,0
	Maakond	114	121	+7	6,2
	Kokku	263	270	+7	2,7
Lääne-maa	Haapsalu	45	66	+21	46,7
	Kärdla	3	4	+1	33,3
	Maakond	190	189	-1	0,5
Kokku	238	259	+21	8,8	
Saare-maa	Kuressaare	31	56	+25	80,6
	Maakond	56	65	+9	16,1
Kokku	90	121	+31	34,5	
Võrumaa	Võru	70	72	+2	2,9
	Antsla	23	29	+6	26,1
	Võõpsu	7	7	—	0,0
	Maakond	274	276	+2	0,7
Kokku	374	381	+7	1,9	
Petseri-maa	Petseri	63	64	+1	1,6
	Maakond	58	70	+12	20,7
Kokku	121	134	+13	10,7	
Järvamaa	Paide	40	42	+2	5,0
	Tapa	52	48	-4	7,7
	Türi	44	38	-6	13,6
	Maakond	154	151	-3	1,9
Kokku	290	279	-11	3,8	
Kokku	Linn	3.201	3.188	-13	0,4
	Maa	2.519	2.626	+107	4,2
Kokku	5.720	5.814	+94	1,6	

Diagramm nr. 16

Iga elatusvahendite kaupluse peale tuli inimesi linnades aastail 1936 ja 1937

peale tulevate inimeste arv suurenes — seega nendes linnades vähenes elatusvahenditekaupluste arv. Narvas, Tõrvas, Kuressaares, Pärnus, Paldis, Võrus, Haapsalus, Petseris ja Põltsamaal inimeste arv vähenes — seega nendes linnades elatusvahenditekaupluste arv suurenes.

Diagramm nr. 17 näitab iga elatusvahenditekaupluse peale tulevate inimeste arvu aleveis aastail 1936 ja 1937. Neist arvudest selgub, et Kärdlas, Kallastel, Keilas, S.-Jaanis, Jõhvis, Elvas, Antslas ja Jõgeval iga elatusvahenditekaupluse peale tulev inimeste arv on vähenenud — seega neis aleveis kaupluste arv on suurenenud. Kundas, Sindis, Mõisakülas, Otepääl ja Mustlas on inimeste arv suurenenud, seega seal kaupluste arv vähenes. Ülejäänud alevites iga elatusvahenditekaupluse peale tulevate inimeste arv jäi enam-vähem endiseks.

Diagramm nr 17

Iga elatusvahendite kaupluse peale tuli inimesi alevites aastail 1936 ja 1937

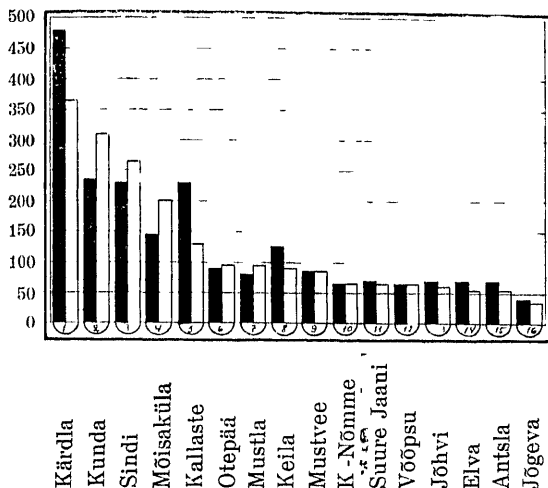
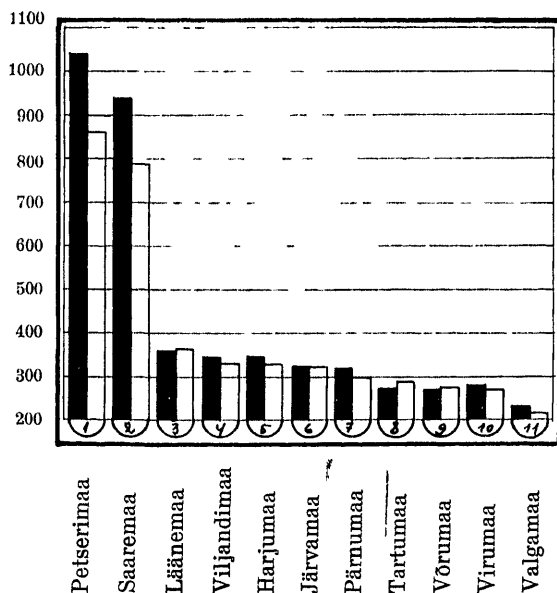

Diagramm nr. 18 käsitleb iga elatusvahenditekaupluse peale tulevate inimeste arvu maakondades (valja arvatud linnad ja alevid) aastail 1936 ja 1937. Nendest arvudest näeme, et enamikus maakondades iga elatusvahenditekaupluse peale tulevate inimeste arv vähenes, seega neis maakondades kaupluste arv suurenes.

Diagramm nr. 18.

Iga elatusvahendite kaupluse peale tuli inimesi maakondades aastail 1936 ja 1937

Riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakauplused.

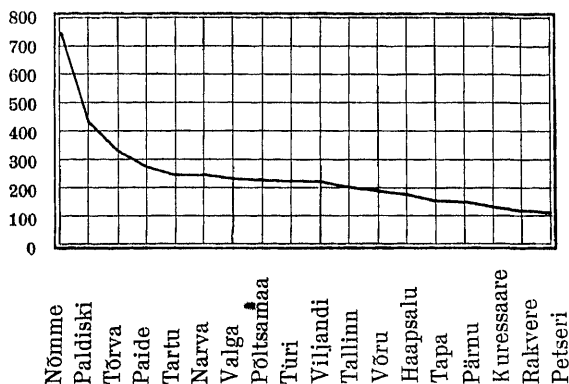
Teise suurema grupi kaubanduslikest ettevõttest moodustavad riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakauplused. Sellesse gruppi kuuluvad riidekauplused, pudu-, pesu- ja moekauplused; jalanõudekauplused, maha-, karusnaha- ja sadulsepatoodekauplused; valmisriiete-kauplused; kubara- ja mütsikauplused, koie- ja nõõrikauplused, kalapiiugiiriistadekauplused, kalsukauplused ning kootud esemete ja lõngakauplused. Sellesse gruppi kuulus 1674 (1936 — 1626) ettevõtet ehk 14,9% (15,1%) kaubanduslike ettevõtete üldarvust (tabel nr. 6). Neist asus linnades 1553 ehk 92,8% ja maal 121 ehk 7,2%.

Selle grupi ettevõtteid vaatleme linnade kui ka maakondade järgi, sest need ettevõtted ei teeni üksnes oma linna, vaid kogu maakonna ostjaskonda.

Kõige harvemini (diagramm nr. 19) oli linnadest ettevõtteid Nõmmel, nimelt tuli seal iga 755 inimese kohta üks sellane kaubanduslik ettevõtte, sellele järgnes Paldiski 426 inimesega, siis Tõrva 325 inimesega, kuna järgnevais linnades iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tuli juba alla 250 inimese. Tihedaim oli aga ettevõtete võrk Kuresaares, Rakveres ja Petseris, kus iga ettevõtte peale tuli vastavalt 136, 119 ja 112 inimest. Keskmiselt langes linnades iga sellase kaubandusliku ettevõtte peale 209 inimest (1936. a. 218,8).

Diagramm nr. 19

Iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tuli inimesi linnades

Kõige harvemini (diagramm nr. 20) oli maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) ettevõtteid Võrumaal, seal tuli iga 2079 inimese

Tabel nr. 6.

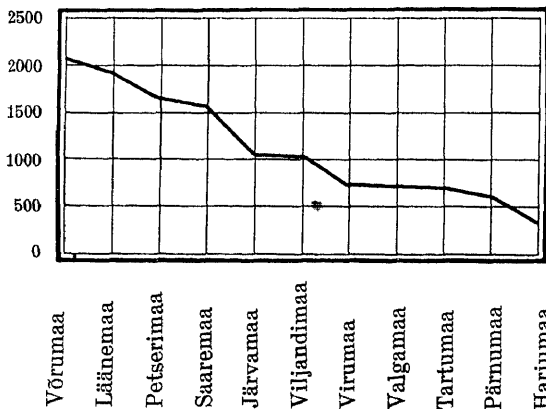
Riide-, kehakatte-, pudu-,

Kaupluste liik	Harjumaa					Tartumaa					Virumaa					Pärnumaa										
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harju m.	Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartu m.	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Viru m.	Kokku	Pärnu	K.-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Pärnu m.	Kokku
Jalanõude kauplused	107	1	—	2	3	113	32	1	—	—	2	2	—	37	19	13	3	—	—	35	20	1	—	—	3	24
Kalapüügiriistade kauplused . .	5	—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaltsukauplused	4	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—	3	—	2	—	—	—	2	2	—	—	—	—	2
Karusnahakauplused	16	—	—	—	—	16	11	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	1	7	1	—	—	—	—	1
Kootud esemete, lõnga- ja niidi- kauplused	18	—	—	—	—	18	6	—	—	—	—	1	—	7	4	—	—	—	—	4	6	—	—	—	—	6
Käsitöökauplused	9	—	—	—	—	9	3	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	1	4	—	—	—	—	4
Kõie- ja nõõrikauplused	7	—	—	—	—	7	3	—	—	—	—	—	—	3	1	2	—	—	—	3	1	—	—	—	—	1
Kübara- ja mütsikauplused . . .	46	—	—	—	—	46	26	—	—	—	—	—	—	26	13	12	1	—	—	26	11	—	—	—	3	14
Manufaktuurkauplused	85	4	1	—	1	91	12	2	1	1	4	1	1	22	13	16	1	—	—	30	23	1	1	—	1	26
Moeärid	43	1	—	—	—	44	10	—	—	—	—	—	—	10	3	2	—	—	—	5	5	—	—	—	—	5
Naha- ja nahakaupade kaupl. . .	49	2	—	1	2	54	21	1	—	—	—	2	1	25	11	9	3	—	1	24	13	3	—	—	4	20
Pesukauplused	37	—	—	—	—	37	8	1	—	—	—	—	—	9	3	—	—	—	1	4	4	—	—	—	—	4
Pudukauplused	197	11	—	—	3	211	75	—	—	—	—	—	—	75	27	20	2	—	3	52	34	1	—	—	4	39
Sadulsepatööde kauplused . . .	3	—	—	—	—	3	6	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Valmisriiete ärid	52	1	1	—	1	55	21	—	—	—	—	1	—	22	8	7	1	—	—	16	11	1	—	—	—	12
Kokku	678	20	2	3	10	713	238	5	1	1	6	7	2	260	102	84	11	—	6	203	136	7	1	—	15	159

kohta üks säärane ettevõtte. Sellele järgnes Läänemaa 1876 inimesega, siis Petserimaa 1659, Saaremaa 1651, kuna järgnevases maakondades tuli juba alla 1500 inimese ühe ettevõtte kohta. Tihedaim oli aga ettevõtete võrk Pärnu- ja Harjumaa — meis tuli ettevõtte peale vastavalt 595 ja 341 inimest. Keskmiselt tuli maakondades iga sellase kaubandusliku ettevõtte peale 6551 (1936. a. 5771) inimest. Üle maa langes keskmiselt ühe ettevõtte peale 667 inimest (687).

Diagramm nr. 20.

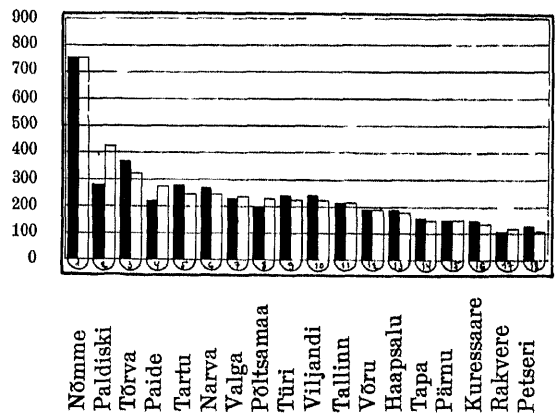
Iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid)

Eeltoodust näeme, et riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluste võrk on küllaldaselt tihe, liiatigi kui arvesse võtame, et neid esemeid müüakse osalt veel turgudel ja laatadel. 1936. a. oli selles grupis 1026 ettevõtet, 1937. a. aga 1674, — seega tuli juure 48 ettevõtet ehk 3,0%. Linnades tuli juure 60 kauplust ehk 4,0%, kuna maal vähenes nende arv 12 ettevõtte võrra ehk 9,0%.

Diagramm nr. 21.

Iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tuli inimesi linnades aastail 1936 ja 1937

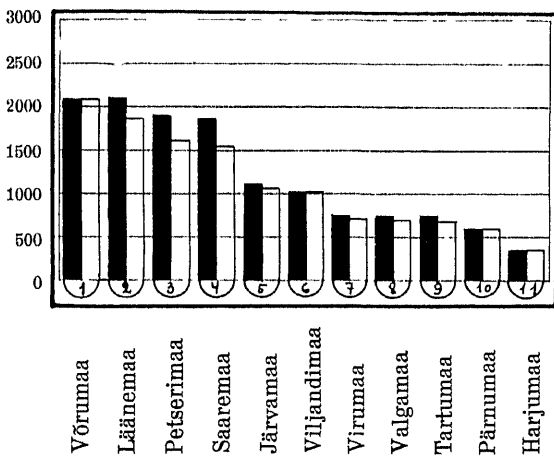
Tabel nr. 7 selgitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta, kuipalju ja kus 1937. aastal tuli juure või lõpetas tegevuse

jalanõude- ja nahakauplused.

Viljandimaa					Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa			Võrumaa				Petserimaa			Järvamaa					Linn	Maa	Kokku	
Viljandi	Põltsamaa	S-Jaani	Mustla	Viljandi m.	Valga	Tõrva	Valga m.	Kokku	Haapsalu	Kärdla	Lääne m.	Kokku	Kuressaare	Saare m.	Kokku	Võru	Antsla	Võõpsu	Võru m.	Kokku	Petseri	Petseri m.	Kokku	Paide	Tapa	Tum	Järva m				Kokku
9	3	1	—	13	9	1	—	10	4	—	2	6	3	—	3	4	1	—	—	5	2	—	2	3	3	2	1	9	235	22	257
—	—	—	—	—	6	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	1	29
2	—	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	1	40
—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	17
6	1	—	—	7	2	1	—	3	1	—	—	1	3	—	3	1	1	—	—	2	2	—	2	1	4	2	—	7	132	5	137
8	1	—	—	9	7	3	—	10	4	2	2	8	5	2	7	6	—	—	2	8	10	—	10	4	4	3	—	11	209	23	232
3	—	—	—	4	3	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	75	1	76
9	3	—	—	12	8	1	—	9	3	—	2	5	4	—	4	6	1	1	2	10	11	—	11	2	3	2	3	10	157	27	184
1	1	—	—	2	—	—	—	—	1	—	1	2	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	59	3	62
11	2	1	—	6	9	1	1	11	9	1	3	13	4	1	5	7	—	—	4	11	10	1	11	1	6	3	2	12	427	33	460
4	—	—	—	4	1	—	—	1	2	—	1	3	10	—	10	1	—	—	—	—	3	—	3	1	3	—	—	4	126	5	131
53	11	2	—	7	46	8	1	55	26	3	11	40	33	3	36	28	3	1	8	40	38	1	39	12	25	13	6	56	1553	121	1674

Diagramm nr. 22.

Iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1936 ja 1937

riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakauplusi. Alljärgnevad diagrammid nr. 21 ja 22 käsitlevad seda, kuipalju tuli 1936. a. ja 1937. a. iga sellase ettevõtte peale inimesi. Mustad tulbad on 1936. a. ja valged 1937. a. arvud. Diagramm nr. 21 näitab iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tulevate inimeste arvu linnades aastail 1936 ja 1937. Neist arvudest mäeme, et enamikus lin-

nades iga kaupluse peale tulevate inimeste arv on jäänud enam-vähem endiseks, välja arvatud Paldiski ja Paide, kus iga kaupluse peale tulevate inimeste arvu suurenemine on tundavam, seega seal kaupluste arv vähenes. Diagramm nr. 22 näitab iga sellase kaupluse peale tulevate inimeste arvu maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1936 ja 1937. Neist arvudest mäeme, et enamuses maakondades iga kaupluse peale tulevate inimeste arv vähenes, seega vastavates maakondades kaupluste arv suurenes.

Metallesemetekauplused.

Metallesemetekaupluste gruppi kuuluvad raua-, metallkaupade, masinate, autode ja nende osade kauplused; laskehiistade-, jahitarvete-kauplused; õmblus-, arve- ja kirjutusmasinate-, jalgrataste- ja nende osade kauplused; kella- ja kullasepaärid, elektritarvete-kauplused ja vanarauakauplused. Sellesse gruppi kuulus 547 ettevõtet ehk 4,9% kaubanduslike ettevõtete üldarvust. Neist asus linnades 515 (1936. a. 462) ja maal 32 (15).

Sellesse gruppi kuuluvad kauplused asusid linnades 94,1% ja maal 5,9% (tabel nr. 8). Selle grupi ettevõtteid vaatleme linnade kui ka maakondade seisukohast, kuna need ettevõtted ei teeni üksnes oma linna, vaid kogu maakonna ostjaskonda.

Tabel nr. 7.

Riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakauplused.

		1936. a.	1937. a.	±	%			1936. a.	1937. a.	±	%
Harjumaa	Tallinn	650	678	+28	4,3	Valgamaa	Valga	47	46	-1	2,1
	Nõmme	20	20	—	0,0		Tõrva	7	8	+1	14,3
	Paldiski	3	2	-1	33,3		Maakond	1	1	—	0,0
	Keila	3	3	—	0,0		Kokku	55	55	—	0,0
	Maakond	7	10	+3	42,9		Lääne- maa	Haapsalu	24	26	+2
Kokku	683	713	+30	4,4	Kärdla	1		3	+2	200,0	
Tartumaa	Tartu	209	238	+29	13,9	Maakond		11	11	—	0,0
	Jõgeva	3	5	+2	66,7	Kokku		36	40	+4	11,1
	Kallaste	1	1	—	0,0	Saare- maa	Kuressaare	29	33	+4	13,8
	Elva	7	1	-6	85,7		Saaremaa	3	3	—	0,0
	Mustvee	9	6	-3	33,3		Kokku	32	36	+4	12,5
	Otepää	8	7	-1	12,5	Võrumaa	Võru	28	28	—	0,0
Maakond	5	2	-3	60,0	Antsla		5	3	-2	40,0	
Kokku	242	260	+18	7,4	Võõpsu		1	1	—	0,0	
Virumaa	Narva	96	102	+6	6,3		Maakond	7	8	+1	14,3
	Rakvere	38	34	-4	4,5	Kokku	41	40	-1	2,4	
	Jõhvi	15	11	-4	26,6	Petseri- maa	Petseri	31	38	+7	22,6
	Kunda	—	—	—	0,0		Maakond	3	1	-2	66,6
	Maakond	6	6	—	0,0	Kokku	34	39	+5	14,7	
Kokku	205	203	-2	1,0	Järvamaa	Paide	15	12	-3	20,0	
Pärnumaa	Pärnu	140	136	-4		2,9	Tapa	24	25	+1	4,2
	K.-Nõmme	6	7	+1		16,7	Türi	12	13	+1	8,3
	Mõisaküla	2	1	-1		50,0	Maakond	6	6	—	0,0
	Sindi	—	—	—	0,0	Kokku	57	56	-1	1,8	
	Maakond	18	15	-3	16,7	Kokku	Linn	1493	1553	+60	4,0
Kokku	166	159	-7	4,2	Maa		133	121	-12	9,0	
Viljandimaa	Viljandi	49	53	+4	8,2	Kokku	1626	1674	+48	3,0	
	Põltsamaa	13	11	-2	15,4						
	S.-Jaani	1	2	+1	100,0						
	Mustla	1	—	-1	100,0						
	Maakond	11	7	-4	36,4						
Kokku	75	73	-2	2,7							

Tabel nr. 8.

Metallesemete

Kaupluste liik	Harjumaa					Tartumaa					Virumaa					Pärnumaa								
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harjumaa Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartumaa Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Virumaa Kokku	Pärnu	K.-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Pärnumaa Kokku		
Elektritarvete ärid	36	1	—	1	39	20	—	—	—	—	1	21	5	6	—	—	11	8	1	—	—	9		
Kella- ja kullasepärid	34	2	—	—	36	23	3	—	—	—	—	26	5	5	—	—	2	12	7	1	—	—	8	
Laskeriistade- ja jahitarvete kauplused	3	—	—	—	3	5	—	—	—	—	—	5	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	
Metallkaupade ja mitmesuguste töö- riistade kauplused	58	—	—	—	58	24	1	—	—	—	—	25	5	7	1	—	13	8	—	—	—	—	8	
Masinate ja sõiduriistade ärid	44	2	—	1	48	15	1	—	1	—	1	18	4	9	—	1	14	16	1	—	—	1	18	
Optika- ja arstiriistade kauplused	10	—	—	—	10	7	—	—	—	—	—	7	1	1	—	—	2	2	—	—	—	—	2	
Päevapilditarvete kauplused	11	—	—	1	12	5	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	2	1	—	—	—	—	1	
Sporditarvete ärid	4	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	3	1	2	—	—	3	1	—	—	—	—	1	
Kokku	200	5	—	2	210	102	5	—	1	—	2	110	22	32	1	—	3	58	44	3	—	—	1	48

Tabel nr. 9.

Metallesemetekauplused.

		1936. a.	1937. a.	±	%%			1936. a.	1937. a.	±	%%
Harjumaa	Tallinn	172	200	+28	16,3	Valgamaa	Valga	12	11	-1	8,3
	Nõmme	7	5	-2	28,6		Tõrva	5	6	+1	20,0
	Paldiski	—	—	—	0,0		Maakond	—	—	—	0,0
	Keila	—	2	+2	200,0		Kokku	17	17	—	0,0
	Maakond	—	3	+3	300,0						
Kokku	179	210	+31	17,3							
Tartumaa	Tartu	90	102	+12	13,3	Läänemaa	Haapsalu	7	8	+1	14,3
	Jõgeva	3	5	+2	66,7		Kärdla	—	1	+1	100,0
	Kallaste	—	—	—	0,0		Maakond	2	1	-1	50,0
	Elva	—	—	—	0,0	Kokku	9	10	+1	11,1	
	Mustvee	—	1	+1	100,0	Saaremaa	Kuressaare	8	10	+2	25,0
	Otepää	—	—	—	0,0		Maakond	—	—	—	0,0
Maakond	1	2	+1	100,0	Kokku	8	10	+2	25,0		
Kokku	94	110	+16	1,7							
Virumaa	Narva	24	22	-2	8,3	Võrumaa	Võru	19	18	-1	52,6
	Rakvere	28	32	+4	14,3		Antsla	—	1	+1	100,0
	Jõhvi	1	1	—	0,0		Võõpsu	—	—	—	0,0
	Kunda	—	—	—	0,0		Maakond	1	1	—	0,0
	Maakond	1	3	+2	200,0	Kokku	20	20	—	0,0	
Kokku	54	58	+4	7,4							
Pärnumaa	Pärnu	40	41	+1	10,0	Petserimaa	Petseri	11	11	—	0,0
	Kil.-Nõmme	1	3	+3	300,0		Maakond	—	1	+1	100,0
	Mõisaküla	—	—	—	0,0	Kokku	11	12	+1	9,0	
	Sindi	—	—	—	0,0	Järvamaa	Paide	3	5	+2	66,7
	Maakond	2	1	-1	50,0		Tapa	5	5	—	0,0
Kokku	42	48	+6	14,3	Türi		1	3	+2	200,0	
					Maakond		—	2	+2	200,0	
					Kokku	9	15	+6	66,7		
Viljandimaa	Viljandi	26	27	+1	3,8	Linn	Linn	462	515	+53	11,5
	Põltsamaa	4	5	+1	25,0		Maa	15	32	+17	113,3
	S.-Jaani	2	2	—	0,0	Kokku	477	547	+70	14,7	
	Mustla	—	2	+2	200,0						
	Maakond	2	1	-1	50,0						
Kokku	34	37	+3	8,8							

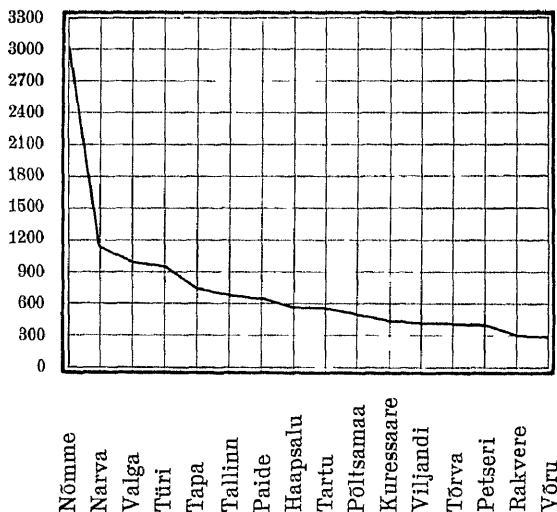
kauplused 1937. a.

Viljandimaa				Valgamaa			Läänemaa			Saaremaa		Võrumaa				Petserimaa			Järvamaa				Linn	Maa	Kokku
Viljandi	Põltsamaa	S.-Jaani	Musla	Valga	Tõrva	Valgamaa	Haapsalu	Kärdla	Läänemaa	Kuressaare	Saaremaa	Võru	Antsla	Võõpsu	Petseri	Petserimaa	Paide	Tapa	Türi	Järvamaa					
5	1	—	1	2	3	5	—	—	—	2	—	2	3	1	—	1	1	1	1	4	96	7	103		
6	2	—	1	5	—	5	2	—	—	2	—	2	7	—	—	2	1	1	1	3	105	9	114		
1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	12	1	13		
4	1	—	—	5	1	1	4	—	1	3	—	3	4	—	—	3	—	1	—	1	124	2	126		
7	1	1	1	3	3	6	1	1	—	2	—	2	3	—	—	4	2	2	1	1	119	12	131		
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	—	23		
3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	24	1	25		
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	12		
27	5	2	2	137	11	6	8	1	1	10	10	18	1	—	1	11	5	5	3	2	515	32	547		

Kõige harvemini (diagramm nr. 23) oli linnadest ettevõtteid Nõmmel, nimelt tuli seal iga ettevõtte peale 3021 inimest. Sellele järgnes Narva 1148 inimesega, Valga 986, Türi 968, kuna teistes linnades tuli iga ettevõtte peale alla 750 inimese. Tihedaim oli võrk Petseris, Rakveres ja Võrus, kus iga ettevõtte peale tuli vastavalt 380, 313 ja 296 inimest. Paldiskis ja Otepääl polnud ühtki saarast ettevõtet puhtal kujul. Keskmiselt langes linnades iga sellase kaubandusliku ettevõtte peale 630 inimest (1936. a. 707).

Diagramm nr. 23.

Iga metallesemetekaupluse peale tuli inimesi linnades

Kõige harvemini (diagramm nr. 24) oli maakondadest (kaasa arvatud linnad ja alevid) ettevõtteid Läänemaal, kus iga 7504 inimese kohta tuli üks sellane ettevõtte; sellele järgnes Saaremaa 5585 inimesega, siis Petserimaa 5393, Võrumaa 4157, kuna järgnevates maakondades ühe ettevõtte kohta tuli alla 4000 inimese. Tihedaim oli ettevõtetete võrk Tartu- ja Harjumaal, kus vastavad arvud olid 1648 ja 1158. Keskmiselt tuli maakondades iga sellase kaubandusliku ettevõtte peale 2043 inimest (1936. a. 2342).

1936. aastal tegutses 477 metallesemetekauplust, 1937. a. aga 547, — seega tuli juure 70 ettevõtet ehk 14,7%. Linnades tuli juure 53, maal 17 ettevõtet.

Tabel nr. 9 selgitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta, kuipalju ning kus 1937. aastal tuli juure või lõpetas tegevuse metallesemetekauplusi. Alljärgnevad diagrammid käsit-

levad ülevaateid sellest, kuipalju tuli 1936. a. ja 1937. a. iga metallesemetekaupluse peale inimesi. Mustad tulbad on 1936. ja valged 1937. a. arvud.

Diagramm nr. 24

Iga metallesemete kaupluse peale tuleb inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid)

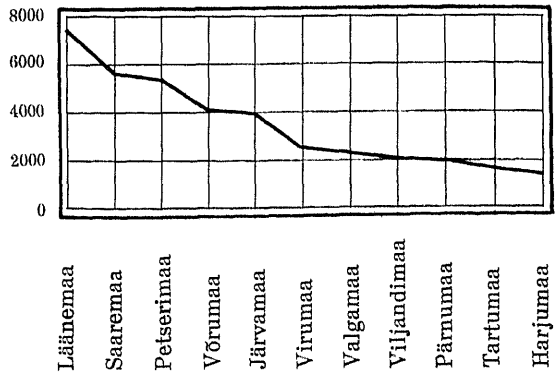

Diagramm nr. 25 käsitleb metallesemete-kaupluste peale tulevate inimeste arvu linnades aastail 1936 ja 1937. Neist arvudest näeme, et eriti on vähenenud iga kaupluse peale tulevate inimeste arv Türi ja Paides, seega seal kaupluste arvu suurenemine on olnud tunduv, kuna seevastu Nõmmel on inimeste arv suurenenud märgatavalt ja vastavalt sellele on kaupluste arv seal ka vähenenud.

Diagramm nr. 25.

Iga metallesemetekaupluse peale tuli inimesi linnades aastail 1936 ja 1937

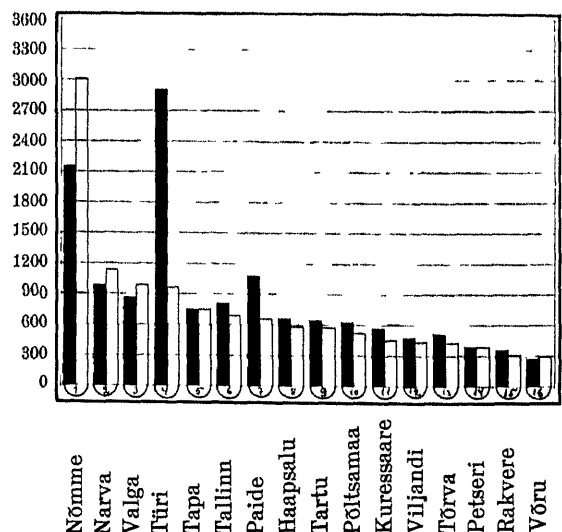
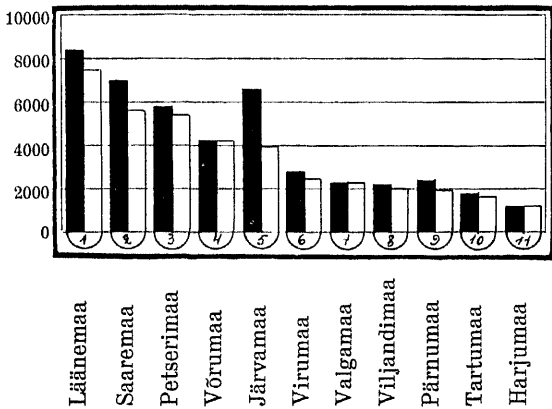

Diagramm nr. 26 käsitleb iga metallesemete-kaupluse peale tulevate inimeste arvu maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1936 ja 1937. Neist arvudest nähtub, et rõhuv-vas enamuses maakondades on iga kaupluse peale tulevate inimeste arv vähenenud, seega on vastavalt sellele nendes maakondades kaupluste arv suurenenud.

Diagramm nr. 26.

Iga metallesemete-kaupluse peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1936 ja 1937

Võõrastemajad, restoranid ja kohvikud.

Võõrastemajade, restoranide ja kohvikute gruppi kuuluvad võõrastemajad, einelauad, tee- ja söögimajad, restoranid, einelauad alkoholsete jookidega ja kohvikud.

Diagramm nr. 27.

Iga võõrastemaja, restorani ja kohviku peale tuli inimesi linnades

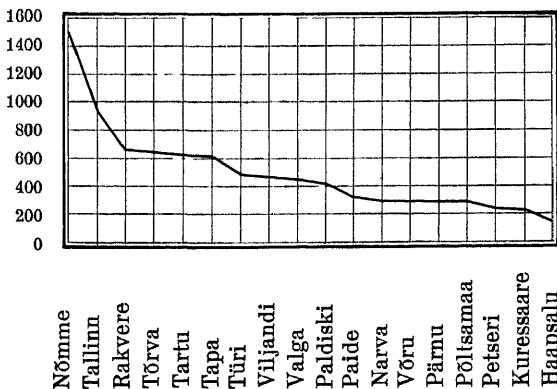
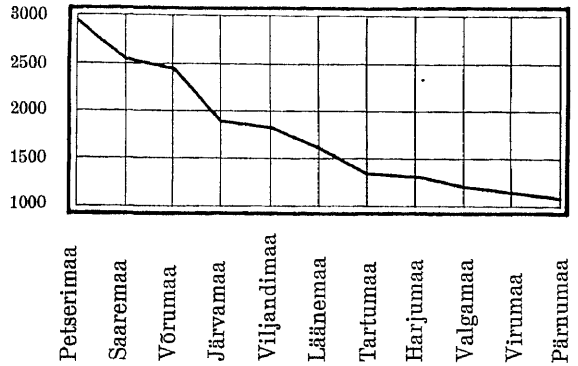

Diagramm nr. 28.

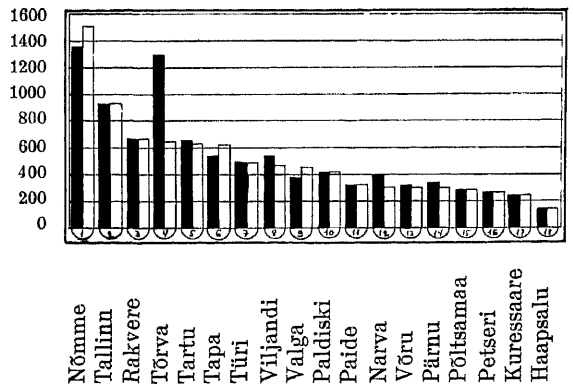
Iga võõrastemaja, restorani ja kohviku peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid)

Sellesse gruppi kuulus 759 ettevõtet, neist linnades 589 (1936. a. 563) ja maal 170 (146). Sellesse gruppi kuuluvad ettevõtted asuvad linnades 77,6 (80,0%) ja maal 22,4 (20,0%). Neid võtteid vaatleme linnade kui ka maakondade jär- gi, kuma need ettevõtted ei teeni üksnes oma

Diagramm nr. 29.

Iga võõrastemaja, restorani ja kohviku peale tuli inimesi linnades aastail 1936 ja 1937

linna, vaid kogu maakonna tarvitajaskonda (ta- bel nr. 10).

Kõige harvemini (diagramm nr. 27) oli lin- natest ettevõtteid Nõmmel, kus tuli iga 1511 inimese peale üks säärane ettevõtte, sellele järg- nes Tallinn 931 inimesega, siis Rakvere 668, kuma teistes linnades tuli iga sellase ettevõtte peale juba alla 650 inimese.

Tabel nr. 10.

Võõrastemajad

	Harjumaa					Tartumaa					Virumaa				Pärnumaa											
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harjum	Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartum	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Virum	Kokku	Pärnu	K-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Pärnum	Kokku
Võõrastemajad	21	—	1	—	5	27	23	—	9	1	—	—	—	33	30	1	—	6	37	18	—	—	—	—	1	19
Einelaud, tee- ja söögimajad	48	3	—	—	6	57	26	1	—	3	2	2	6	40	21	4	2	—	3	35	14	—	1	1	4	20
Restoranid	36	5	1	—	7	49	25	2	1	3	3	—	5	39	15	3	1	1	2	27	0	1	1	—	4	26
Einelaud (alkoholijookidega)	30	1	—	—	2	33	12	1	—	1	—	1	1	16	4	2	1	—	5	12	6	—	1	1	1	9
Kohvikud	13	1	—	—	3	17	7	—	—	—	—	—	—	7	13	—	1	—	2	16	11	—	—	—	1	12
Kokku	148	10	2	—	23	183	93	4	1	16	6	3	12	136	83	15	5	1	23	127	69	1	3	2	11	86

Tabel nr. 11.

Võõrastemajad-restoranid ja kohvikud.

Mkn-d		1936. a.	1937. a.	+	0/00	Mkn-d		1936. a.	1937. a.	+	0/00
		Harjumaa	Tallinn	148	148			—	0,0	Valgamaa	Valga
	Nõmme	11	10	— 1	9,1		Tõrva	2	4	+ 2	100,0
	Paldiski	2	2	—	0,0		Maakond	4	4	—	0,0
	Keila	2	—	— 2	100,0		Kokku	34	32	— 2	5,9
	Maakond	21	23	+ 2	9,5	Läänemaa	Haapsalu	32	32	—	0,0
	Kokku	184	183	— 1	0,5		Kärdla	2	1	— 1	50,0
Tartumaa	Tartu	89	93	+ 4	4,5		Maakond	10	13	+ 3	30,0
	Jõgeva	5	4	— 1	20,0		Kokku	44	46	+ 2	4,5
	Kallaste	1	1	—	0,0	Saaremaa	Kuressaare	19	19	—	0,0
	Elva	6	16	+10	166,6		Saaremaa	1	3	+ 2	200,0
	Mustvee	2	6	+ 4	100,0		Kokku	20	22	+ 2	10,0
	Otepää	2	3	+ 1	50,0	Võrumaa	Võru	18	18	—	0,0
	Maakond	13	12	— 1	7,7		Antsla	3	2	— 1	33,3
	Kokku	118	135	+17	14,4		Võõpsu	1	1	—	0,0
Virumaa	Narva	62	83	+21	33,9		Maakond	9	13	+ 4	44,4
	Rakvere	15	15	—	0,0		Kokku	31	34	+ 3	9,7
	Jõhvi	5	5	—	0,0	Petserinmaa	Petseri	16	16	—	0,0
	Kunda	1	1	—	0,0		Maakond	6	6	—	0,0
	Maakond	20	23	+ 3	15,0		Kokku	22	22	—	0,0
	Kokku	103	127	+24	23,3	Järvamaa	Paide	10	10	—	0,0
Pärnumaa	Pärnu	64	69	+ 5	7,8		Tapa	7	6	— 1	14,3
	K-Nõmme	1	1	—	0,0		Türi	6	6	—	0,0
	Mõisaküla	4	3	— 1	25,0		Maakond	8	9	+ 1	12,5
	Sindi	1	2	+ 1	100,0		Kokku	31	31	—	0,0
	Maakond	12	11	— 1	8,3	Kokku	Linn	563	589	+26	4,6
	Kokku	82	86	+ 4	4,9		Maa	146	170	+24	16,4
Viljandimaa	Viljandi	22	25	+ 3	13,6		Kokku	709	759	+50	7,1
	Põltsamaa	10	9	— 1	10,0						
	S.-Jaani	2	3	+ 1	50,0						
	Mustla	2	1	— 1	50,0						
	Maakond	4	3	— 1	25,0						
	Kokku	40	41	+ 1	2,5						

Tihedaim oli aga kõne all olevate ettevõtete võnk Petseris, Kuressaares ja Haapsalus, kus iga ettevõtte peale tuli vastavalt 267, 236 ja 145 inimest.

Keskmiselt langes linnades iga sellase ettevõtte peale 551 inimest (1936. a. 580).

Kõige harvemini (diagramm nr. 28) oli maakondadest (kaasa arvatud linnad ja alevid)

restoranid ja kohvikud.

Viljandimaa					Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa			Võrumaa				Petserimaa			Järvamaa					Linn	Maa	Kokku		
Viljandi	Põltsamaa	S.-Jaani	Mustla	Vilj.-maa	Kokku	Valga	Tõrva	Valgam.	Kokku	Haapsalu	Kärdla	Läänemaa	Kokku	Kuressaare	Saaremaa	Kokku	Võru	Antsla	Võõpsu	Võrumaa	Kokku	Petseri	Petserim.	Kokku	Paide	Tapa	Türi				Järvam.	Kokku
5	1	—	—	—	6	6	—	—	6	19	—	7	26	9	1	10	3	—	—	1	4	3	—	3	2	1	—	3	143	31	174	
6	3	1	—	2	12	6	2	—	8	4	—	4	8	3	—	3	5	—	1	3	9	6	1	7	3	2	—	12	157	54	211	
7	2	2	1	—	13	8	2	2	12	6	1	1	8	3	2	5	6	2	3	3	13	5	3	8	3	2	4	1	10	158	52	217
4	—	—	—	—	4	3	—	2	5	—	—	—	—	1	—	1	3	—	—	4	7	2	2	4	—	—	—	2	6	72	25	97
2	3	—	—	—	6	1	—	—	1	3	—	1	4	3	—	3	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	59	8	60
25	9	3	1	3	41	24	4	4	32	32	1	13	46	19	3	22	18	2	1	13	34	16	6	22	10	6	6	9	31	589	170	759

Tabel nr. 13.

Raamatu-, paberi-, noodi-, kunstiesemete-, muusikariistade- ja lilleärid.

Mkn-d		1936. a.	1937. a.	±	0/00	Mkn-d		1936. a.	1937. a.	±	0/00
Harjumaa	Tallinn	186	198	+12	6,5	Valgamaa	Valga	6	5	-1	16,7
	Nõmme	6	7	+1	16,6		Tõrva	3	3	—	0,0
	Paldiski	—	—	—	0,0		Maakond	—	—	—	0,0
	Keila	—	—	—	0,0		Kokku	9	8	-1	5,6
	Maakond	2	2	—	0,0						
Kokku		194	207	+13	6,7	Läänemaa	Haapsalu	4	2	-2	50,0
Tartumaa	Tartu	88	100	+12	13,6		Kärdla	—	—	—	0,0
	Jõgeva	—	—	—	0,0		Maakond	2	2	—	0,0
	Kallaste	—	—	—	0,0		Kokku	6	4	-2	33,3
	Elva	1	1	—	0,0	Saaremaa	Kuressaare	6	6	—	0,0
	Mustvee	—	—	—	0,0		Saaremaa	—	—	—	0,0
Otepää	2	1	-1	50,0	Kokku		6	6	—	0,0	
Maakond	—	—	—	0,0							
Kokku		91	102	+11	12,1	Võrumaa	Võru	5	5	—	0,0
Virumaa	Narva	34	34	—	0,0		Antsla	1	1	—	0,0
	Rakvere	11	14	+3	27,3		Võõpsu	—	—	—	0,0
	Jõhvi	4	4	—	0,0		Maakond	1	1	—	0,0
	Kunda	—	—	—	0,0		Kokku	7	7	—	0,0
	Maakond	2	2	—	0,0						
Kokku		51	54	+3	5,9	Petserimaa	Petseri	4	3	-1	25,0
Pärnumaa	Pärnu	27	31	+4	14,8		Maakond	—	—	—	0,0
	K.-Nõmme	1	3	+2	100,0		Kokku	4	3	-1	25,0
	Mõisaküla	1	1	—	0,0	Järvamaa	Paide	5	4	-1	20,0
	Sindi	—	—	—	0,0		Tapa	6	7	+1	16,7
	Maakond	3	3	—	0,0		Türi	2	3	+1	50,0
Kokku	32	38	+6	18,8	Maakond		2	2	—	0,0	
						Kokku	15	16	+1	6,6	
Viljandimaa	Viljandi	15	14	-1	6,6	Kokku	Linn	412	437	+25	6,1
	Põltsamaa	2	1	-1	50,0		Maa	23	26	+3	13,0
	S.-Jaani	1	1	—	0,0		Kokku	435	463	+28	6,4
	Mustla	1	1	—	0,0						
	Maakond	1	1	—	0,0						
Kokku		20	18	-2	10,0						

ettevõtteid Petserimaal, nimelt tuli seal iga 2941 inimese peale üks ettevõtte, sellele järgnes Saaremaa 2539 inimesega, siis Võrumaa 2445,

kuna järgnevas maakondades tuli alla 2000 inimese ühe sellase ettevõtte peale. Tihedaim oli ettevõtete võrk Viru- ja Pärnumaal, kus vas-

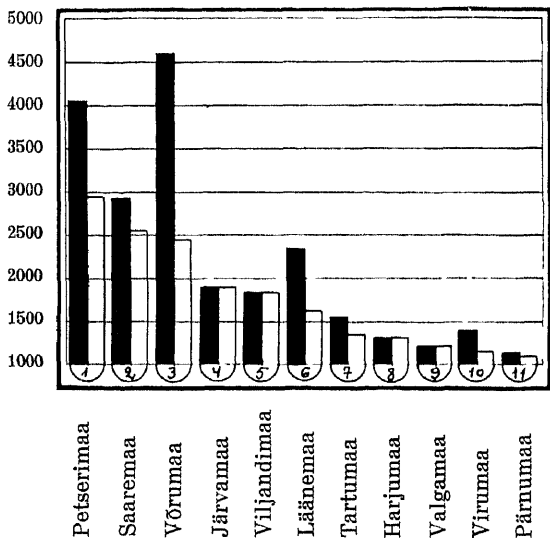
Tabel nr. 12.

Raamatu-, paberi-, noodi-, kunstiesemete-

	Harjumaa					Tartumaa						Virumaa					Pärnumaa										
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harju m.	Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartu m.	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Viru m.	Kokku	Pärnu	K-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Pärnu m.	Kokku	
Raamatu-, paberi- ja kirjutusmaterjali-kauplused	122	4	—	—	2	128	60	—	—	1	—	1	—	62	16	8	3	—	2	29	16	2	—	1	—	—	22
Kirjastusärid	31	2	—	—	—	33	17	—	—	—	—	—	—	17	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
Ajakirjanduse kontorid ja agentuurid	5	—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Muusikariistade ärid	11	1	—	—	—	12	8	—	—	—	—	—	—	8	3	1	—	—	—	4	5	1	—	—	—	1	7
Lillekauplused ja aiad	16	—	—	—	—	16	9	—	—	—	—	—	—	9	6	2	—	—	—	8	5	—	—	—	—	—	—
Minguasjadekauplused	13	—	—	—	—	13	5	—	—	—	—	—	—	5	6	1	1	—	—	8	3	—	—	—	—	—	—
Kokku	198	7	—	—	2	207	100	—	—	1	—	1	—	102	34	14	4	—	2	54	31	3	1	—	—	3	38

Diagramm nr. 30.

Iga võõrastemaja, restorani ja kohviku peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1936 ja 1937

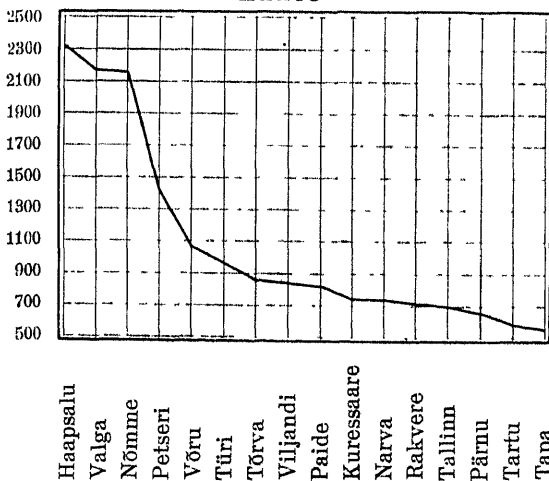
tavad arvud olid 1152 ja 1101. Keskmiselt tuli maakondades iga sellase ettevõtte peale 1472 inimest (1936. a. 1088). 1936. a. tegutses 709 ettevõtet, 1937. a. 759, — seega tuli juure 50 ettevõtet ehk 7,1%. Linnades tuli juure 26 ja maal 24 ettevõtet. Tabel nr. 11 näitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta, kuipalju ning kus 1937. a. tuli juure või lõpetas tegevuse võõrastemaju, restorane, einelaudu, söögimaju ja kohvikuid. Alljärgnevad diagrammid käsitlevad ülevaateid sellest, kuipalju tuli 1936. ja 1937. a. iga säärase ettevõtte peale inimesi. Mustad tulbad on 1936. a. ja valged 1937. a. arvud.

Diagramm nr. 29 käsitleb iga ettevõtte peale tulevate inimeste arvu linnades aastail 1936 ja

1937. Neist arvudest näeme, et ettevõtete arv suurenes Tõrvas (lunduvalt), Tartus, Viljandis, Narvas, Võrus ja Pärnus, sest seal iga ettevõtte peale tulevate inimeste arv vähenes, kuna ülejäänud linnades ettevõtete arv jäi kas endiseks või veidi kahanes. Diagramm nr. 30 käsitleb iga ettevõtte peale tulevate inimeste arvu maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1936 ja 1937. Nendest arvudest nähtub,

Diagramm nr. 31.

Iga raamatu-, paberi-, noodi- ja muusikariistadekaupluse peale tuli inimesi linnades

et suuremas osas maakondades iga ettevõtte peale tulevate inimeste arv vähenes, millest järeldub, et seal vastavate ettevõtete arv suurenes.

Raamatu-, paberi-, noodi-, kunstiesemete- ja muusikariistadekauplused ja lilleärid.

Sellesse gruppi kuuluvad raamatu-, paberi-, tapeedi- ja kirjutusmaterjalikauplused, kirjastus-

muusikariistade ja lilleärid.

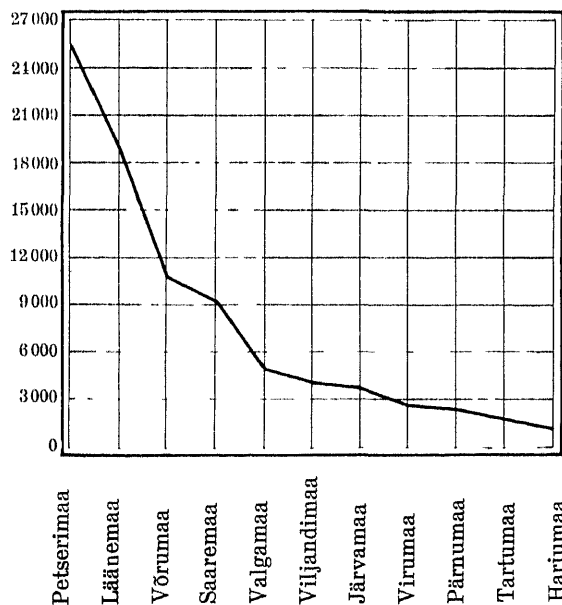
Viljandimaa					Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa			Võrumaa				Petserimaa			Järvamaa				Linn	Maa	Kokku			
Viljandi	Põltsamaa	S-Jaani	Musla	Viljandi m	Valga	Tõrva	Valga m	Kokku	Haapsalu	Kardla	Laane m	Kokku	Kuressaare	Saare m.	Kokku	Võru	Ansla	Võõpsu	Võru m	Kokku	Petseri	Petseri m	Kokku	Paide	Tapa	Turi				Järva m	Kokku	
7	1	1	1	1	11	2	2	—	4	2	—	2	4	4	—	4	4	1	—	1	6	3	—	3	2	5	2	2	11	260	23	283
2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	59	—	59
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10	
1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	3	36	2	38	
2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	43	—	43	
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	1	30		
14	1	1	1	1	13	5	3	—	8	2	—	2	4	6	—	6	5	1	—	1	7	3	—	3	4	7	3	2	16	437	26	463

arid ja ajalchekontorid; muusikaärid; aiandus- ja lillekauplused; seemnekauplused; manguese- metekauplused. Üldse oli neid ettevõtteid 463 (tabel nr. 12), linnades 437 (1936. a. 412) ja maal 26 (23). Linnades asus 5,6% (94,7%)

Tihedaim oli ettevõtete võrk Tartus ja Tapa, kus vastavad arvud olid 589 ja 536, kuna Paldiskis polnud ühtki selle grupi äri. Keskmiselt langes linnades igale ettevõttele 743 inimest (1936. a. 793). Kõige harvemini (dia-

Diagramm nr. 32.

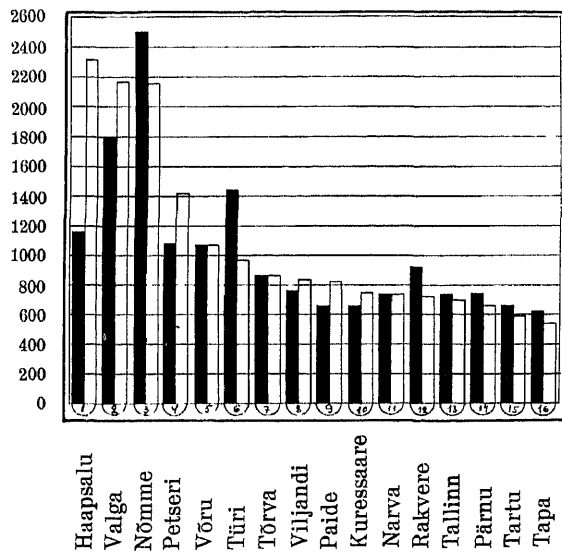
Iga raamatu-, paberi-, noodi- ja muusikariistadekaupluse peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid)

ja maakondades 94,4% (5,3%). Kõige harvemini (diagramm nr. 31) oli linnadest sellaseid ettevõtteid Haapsalus, kus iga ettevõtte peale tuli 2324 inimest, sellele järgnes Valga 2168 inimesega, siis Nõmme 2158, Petseri 1425, Võru 1066, kuna järgnevates linnades oli see arv alla 1000 inimese.

Diagramm nr. 33.

Iga raamatu-, paberi-, noodi- ja muusikariistadekaupluse peale tuli inimesi linnades aastail 1936 ja 1937

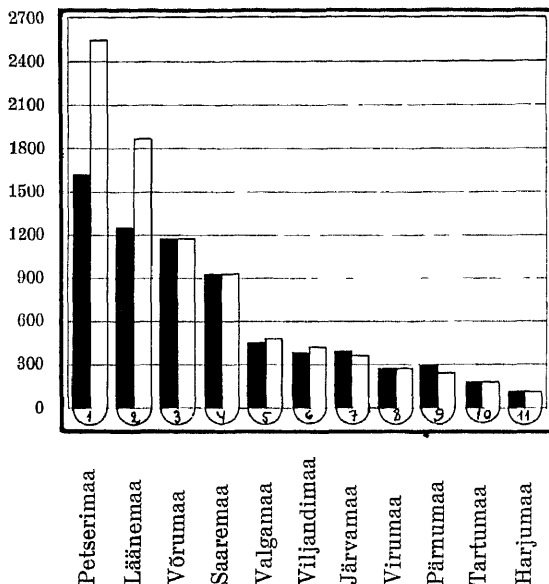

gramm nr. 32) oli maakondadest (kaasa arvatud linnad ja alevid) ettevõtteid Petserimaal, nimelt tuli seal iga 25.570 inimese peale üks sellane kaubanduslik ettevõtte, sellele järgnes Läänemaa 18.760, Võrumaa 11.878, kuna teistes maakondades oli see arv juba alla 10.000. Tihedaim oli võrk Tartu- ja Harjumaa, kus iga ettevõtte peale tuli vastavalt 1777 ja 1175 inimest. Keskmiselt tuli maakondades iga ettevõtte peale 2413 inimest (1936. a. 2569).

1936. a. tegutses 435 ettevõtet, 1937. a. aga 463, — seega suurenes ettevõtete arv 28 võrra

Diagramm nr. 34.

Iga raamatu-, paberi-, noodi- ja muusikariistadekaupluse peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1936 ja 1937

ehk 6,4%. Linnades suurenes ettevõtete arv 25 ja maal 3 ettevõtte võrra.

* Tabel nr. 13 selgitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta, kuipalju ning kus 1937. a. tuli juure või lõpetas tegevuse raamatu-, paberi-, noodi-, kunstiesemete- ja muusikariistadekauplusi ja lilleärisid. Järgnevad diagrammid käsitlevad ülevaateid sellest, kuipalju oli 1936. a. ja 1937. a. iga säärase ettevõtte peale inimesi. Mustad tulbad on 1936. a. ja valged 1937. a. arvud. Diagramm nr. 33 käsitleb iga ettevõtte peale tulevate inimeste arvu linnades aastail 1936 ja 1937. Neist arvudest näeme, et Haapsalus, Valgas, Petseris, Viljandis ja Paides iga ettevõtte peale tulevate inimeste arv suurenes, seega neis linnades ettevõtete arv vähenes. Nõmmel, Türil, Rakveres, Tallinnas, Pärnus, Tartus ja Tapal inimeste arv vähenes ning vastavalt tõusis seal ettevõtete arv.

Diagramm nr. 34 käsitleb iga ettevõtte peale tulevate inimeste arvu maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1936 ja 1937. Neist arvudest selgub, et Petseri- ja Läänemaal iga ettevõtte peale tulevate inimeste arv suurenes tunduvalt ning seega vastavalt vähenes seal ettevõtete arv. Teistes maakondades ettevõtete arv võrreldes 1936. aastaga muutus vähe.

Riigikohtu otsuseid tempelmaksu asjus

Riigikohus arutas 1938. aasta aprillikuu 8. päeval Tallinnas oma administratiivosakonna avalikul kohtuistungil kaebust Maksukomitee otsuse peale 30. augustist 1937. a. kaebaja tempelmaksu asjas.

Maksupeakomitee, arutanud kaebust tempelmaksu ja tempeltrahvi asjas, otsustas 30. aug. 1937. a. kaebaja vabastada tempeltrahvist, muus osas (kaebus jätta tagajärjeta. Maksupeakomitee põhistas oma otsust järgmiselt: 1) Käesoleva toimetuse andmetel kaebaja on saanud vekslid arvete kattteks (sularaha asemel) ja on nende saamise kohta annud kviitungid, mis kuuluvad tempelmaksustamisele üldisel alusel; kui kviitungeid, neid ei saa aga lugeda diskontonoteks, mis antakse välja rahaasutustest vekslite diskonteerijale diskontokulude tõenduseks ja missugused on tempelmaksust vabad tempelmaksu tariifi nr. 14 erand p. 4 kohaselt. Sellepärast puudub alus kaebuse rahuldamiseks; 2) et aga käesolevad kviitungid on omal ajal Otse-

koheste maksude valitsuse kirjaga 23. sept. 1929. a. nr. 1338/G tunnistatud tempelmaksuvabaks, siis tuleb ettevõtte käesoleval korral Tempelmaksu seaduse § 20 p. 1 alusel tempelmaksu trahvist vabastada, kuid tempelmaksu osas tuleb kaebus jätta tagajärjeta.

Riigikohtule antud kaebuses palub kaebaja tühistada Maksupeakomitee otsuse järgmisil põhjustel: 1) Ei vabastata tempelmaksust mitte ainult rahaasutustest, vaid kõigist asutustest väljaantavad diskontonoted. See järgneb sõnaselgelt tariifi tekstist, mis koosneb ainult ühest sõnast: „diskontonoted“. Oleksid tempelmaksu tariifi koostajad tahtnud anda säärase soodustuse ainult rahaasutustele, siis oleksid nad seda ka ära märkinud. 2) Tempelmaksu seaduse § 3 p. 1 järgi oleneb tempelmaksu kohustus dokumendi sisust. Sisu järgi on aga vaidluse all olevad dokumendid diskontonoted, mitte aga kviitungid, sest neis ei leidu ühtki sõna, mis räägiks raha kätteandmisest või rahasummade kauba arvele

kandmisest. 3) Asjaolu, et rahasummad on kandatud tegelikult kauba arvele, ei muuda olukorda, sest ka rahaasutus tihti ei maksa vekslidiskonteerijale raha välja, vaid kannab selle diskonteerija jooksvale, resp. konto-korrent, arvele. Selle tõttu ei muutu aga diskontonote veel kviitungiks, ta võiks selleks muutuda vahest ainult siis, kui selle peale tehtaks märkus raha arvele kandmise kohta.

Asja arutanud, poolte seletused ja prokuröri arvamine kuulanud, leiab Riigikohus, et kaebus tuleb jätta tagajärjeta. Vaidluse all olevad dokumendid oma sisult on kviitungid, mis on välja antud vekslite vastuvõtmise üle arvete katteks. See selgub dokumentide sisust: „Oleme Teilt vastu võtnud diskonteerimiseks järgmised vekslid:“ Diskontonoted oma olemuselt Tempelm. seaduse järgi on aga arved, sest need esinevad tempelmaksu tariifi nr. 14 erandite p. 4

all, see on arvete osas. See asjaolu, et käesoleval korral on tegemist kviitungitega, selgub ka kontrahentide kirjadest maksuinspektorile. Üks nimetab neid dokumente aviisodeks, kaebaja aga diskontonotedeks. Tempelmaksustamisel tuleb neid dokumente Temp. sead. § 3 alusel sisu järgi kvalifitseerida ikkagi kviitungiteks, nagu nähtub eeltoodust, ja ka sellistena Temp. sead. § 10 alusel maksustada, hoolimata sellest, et nad peale vekslite vastuvõtmise teadaande sisaldavad eneses ka andmeid summade kohta. Ka nähtub kirjavahetusest, et need vekslid, mille vastuvõtmise kohta on saadetud vaidluse all olevad dokumendid, on antud arvete katteks.

Kõigil neil põhjusil kaebuses toodud väited ei põhjasta Maksupeakomitee otsuse tühistamist ja Riigikohus otsustas jätta kaebuse tagajärjeta.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt

Raadionäitus

avatakse Tallinnas, Börsi saalides neljapäeval, 1. sept. s. a., teedeminister N. Viitak'i poolt. Kuna kauemat aega Tallinnas raadionäitust pole peetud, on tänavune raadionäitus väljapanekute võrdlemise rikkalik. Näitusel esinevad kõik meie kodumaa raadiotööstused oma uusimate raadiotoodetega, millede juures on märgatav suur tõusutendents niihästi tehniliselt kui ka välimuselt. Eriti rikkalikult on esindajate kaudu esitatud välismaa tuntumad raadiotööstused. Peale raadiovastuvõtjate, nende osade ja tarvete on esitatud laiaulatuseliselt Riigi Ringhääling mitmesuguste uudistega omalt alalt.

Kuna tänavune raadionäitus peetakse just

hooaja algul, kus on värskest turule ilmunud viimased raadiouudised, siis näib, et raadionäitus suudab kõita rohkel arvul raadiohuvilisi. Samuti on loota, et raadionäitus annab suurt hoogu ja tõuget meie raadioasjanduse arengule.

Raadionäituse avamistalitus toimub neljapäeval, 1. septembril k. a., kell 3 p. l. Börsisaalis. Avakõne peab teedeminister N. Viitak. Pealeselle kõneleavad avamisel a.-s. „Näitus“ juhatuse esimees dir. R. Uritam ja Riigi Ringhäälingu direktor kol. F. Olbrei.

Avamistalitusele palutakse Vabariigi Valitsuse, diplomaatilise ja konsulaarkorpuse liikmed, ajakirjanduse ja majandusorganisatsioonide esindajad jne.

MAJAOMANIKE KREDIITPANK U.-P.

Tallinnas, Pärnu mnt. nr. 8.

Arvete seis 30. juunil 1938.

Aktiva.		Passiva.	
Kassa	18.511.74	Osakapital	88.900.—
Hoiuarved	150.138.01	Tagavarakapital	7.552.36
Väärtpaberid	41.226.79	Amortisatsioonikapital	1.079.29
Diskonteeritud vekslid	937.576.92	Hoiusummad	1.229.020.11
Tahtajalised laenud	9.215.—	Vekslite rediskont	48.350.—
Kontokorrent-laenud	272.895.84	Korrespondendid	28.070.59
Korrespondendid	16.611.20	Valjaantud garantiid	65.085.40
Garantii deebitorid	65.085.40	Tulud	61.586.09
Vallasvara	9.787.—	Muud passivad	16.930.17
Kulud	24.178.82		
Muud aktivad	1.347.29		
	<u>1.546.574.01</u>		<u>1.546.574.01</u>

Riigi Ringhääling raadionäitusel

1. sept. k. a. Börsi saalis avatavast raadionäitusest võtab Riigi Ringhääling osa peale piltide ja diagrammide raadioabonentide, saatejaamade ja stuudio kohta veel rea eksponaatidega raadiotehnilisel ajal.

Näitusel seatakse üles ülekande-, võimendus-, kontrollaparaadid jne., demonstreerides neid koha peal.

Helilõike-aparatuuriga teostatakse näitusel helilõikeid, võimaldades soovijaile oma häält jäädvustada heliplaadile.

Väljapanekuina esitatakse rida huvitavaid alasid akulaadimise seadmeile j. p. m.

Pindalalt on Riigi Ringhäälingu väljapanek üks suurimaid tänavusel raadionäitusel.

N. Liidus on muudetud päritolutunnistuste väljaandmise korda

Nagu väliskomissariaat noodiga 11. augustist s. a. teatas saatkonnale, on alates 3. juulist

1938 N. Liidus eksportkaupade päritolutunnistuste väljaandmises maksma pandud uus kord. Kuni 3. juulini 1938 andsid päritolutunnistusi välja väliskaubanduse komissariaat ja üleliidulise Moskvas asuva kaubanduskoja valitsus (Pravlenie Vsesojusnoi Torgovoi Palatõ v Moskve). Alates nimetatud tähtpäevast annab päritolutunnistusi välja ainult üleliiduline kaubanduskoda Moskvas ja selle osakonnad ning volinikud periferiis. Viimased võivad asuda ka N. Liidu tollipunktides piiril.

Ärisidemete loomise võimalusi Eesti ja Kanada vahel

Eesti aukonsul Montrealis I. A. Schuurman on avaldanud soovi ja lõhket valmisolekut leida ja soovitada Kanadas sobivaid agente Eesti eksportijaile. Asjast huvitatud äri meestel tuleb selles küsimuses pöörduda kirjalike soovidega otse ülaltähendatud aukonsuli poole.

Äride register

Augustikuu esimesel poolel.

K/t.-koja Teatajas nr. 16, 15. augustist s. a., on äride registri poolt avaldatud juulikuu teise poole andmetes ette tulnud järgmised trükivead.

Uute firmade seas on nr. 2 all trükitud „ärip. Hilda Konts“, peab olema „Hilda Kants“. Registreeritud muudatustes on nr. 9 all trükitud „astunud täisosanikud Johann Kull“, peab olema „Johanna Kull“. Samas osas nr. 13 all on trükitud „Hilda Lütberg“, peab olema „Hilda Leetberg“.

Registreeritud uued firmad:

1. Carl Bergmann ja Pojad, Kuressaare, Lossi 5, raua- ja ehitusmaterjalidega kauplemine ja muude tarbeasjade müük, täisühing, täisosanikud Carl Bergmann, Karl-Friedrich Bergmann ja Gerhard Bergmann; osakap. Kr. 10.000.—
2. P. Blumer, Tallinn, Toompst. 18, mööbli- ja sadulsepatööstus, ärip. Peeter Blumer.
3. Elmar Eglit, Tartu, Raekoja 9, kella- ja kul-lasepääri.
4. Mütsi- ja pudukauplus „Hilvu“ V. Geršanovitš, Tallinn, Pärnu 8—2, ärip. Vulf Geršanovitš.
5. Ernst Grandberg, Kaarepere v., Udrike k., vesiveski.
6. M. Holland, Tallinn, S. Tartu 8, puuvilja-kauplus, ärip. Marie Holland.
7. Aleksander Höövel, Meremäe v., Võmorski k., segakauplus.

8. Alide Hütt, Tartu, Riia 33, moe-, pesu- ja puduäri.
9. Osvald Ilp, Tartu, Võru 116, toiduainete-kauplus.
10. Jaan Jõesaar, Tallinn, Taitu mnt. 6, import-(aniliinvärvid ja mitmesugused kemikaalid) eksport, puutööstuse saadused.
11. M. Kalev, Tallinn, Pärnu mnt. 32, mööbliäri, ärip. Magda Kalev.
12. H. Kaljund, Tallinn, Alberti 15—6, isiklik agent (maitseained ja kompekid), ärip. Helmi-Vernanda Kaljund.
13. Georg Kallamis, Elistvere v., Nigula a., vesiveski.
14. K. Kanasaar, Tallinn, Õle 28, toiduainete-kauplus, ärip. Karl Kanasaar.
15. E. Kingsepp, Viljandi, Vilja 1, toiduainete-kauplus, ärip. Elvine Kingsepp.
16. Richard Kirch, Tartu, Narva 96, toiduainete-ja piimakauplus.
17. Tiina Kivimägi, Tallinn, Pärnu 38, pudu- ja pesukauplus.
18. Johannes Krönström, Tallinn, Oskari 68, toiduainetekauplus.
19. Juhan Kull, Tartu, Vene 2, raamatu- ja kirjutustarvetekauplus.
20. Ervin Laarman, Bernhard Parming ja Enn Vallak Kirjastus- ja reklaambüroo „Lehemed“, Pärnu, Kalevi 28, täisühing, täisosanikud Ervin Laarman, Bernhard Parming ja Enn Vallak, ühingu osakapital Kr. 150.—

21. H. Lillep, Tallinn, Estonia pst. 25, vesivarustuse sisseseadmise tööstus, ärip. Heinrich Lillep.
22. Heita Maimvere, Haapsalu, Viidemanni 12, pagariäri-kohvik.
23. Juhan Nõps, restoran „Estonia“, Tartu, Rae-koja 10, restoran.
24. A. Pavlovsky, Tallinn, Veizenbergi 4, pagari-äri, ärip. Antonina Pavlovsky.
25. A. Ressar, Viljandi, Kirikumõisa 32, toiduainetekauplus, ärip. Alfred Ressar.
26. Arnold Rikk, Tallinn, Tartu mnt. 6, mööbliäri.
27. Jakob Roos, Pärnu, Laidoneri 22, toiduainete-kauplus.
28. J. Russinov, Tallinn, Lai 23, plekisepatöös- tus, ärip. Joosep Russinov.
29. H. Sild, Mõniste v., Roogsoo k., talurahvatar- vetekauplus, ärip. Hugo Sild.
30. Susi, Haimre v., Märjamaa, toiduainetekauplus, ärip. Johannes Susi.
31. Enn Tael, Tallinn, Pärnu 4, riideäri.
32. Anna Talivee, Tallinn, Uus Kalamaja 9-b, juuksetööstus.
33. Minna Tarvo, Pärnu, Laatsareti 7, toiduainete- kauplus.
34. Heinrich Tomingas, Pärnu, Vilmsi 15, luku- sepa-remontitöötuba.
35. Rudolf Vampere, Tallinn, Roopa 8, toiduainete- kauplus.
36. Helmut Verg, Tartu, Kalevi 71, kirjutusmater-jali- ja pudukauplus.
37. Keemiline maalritarvetööstus „Rubol“ A. Vä-ki-am & Ko, Tallinn, Narva 12, usaldusühing, täisosanikud Alfred Väkräm, Ervin Ahlmann ja Juhan Raidma, osakapital Kr. 14.000.—.

Registreeritud muudatused:

1. Gustav-Ernst Anissimovi uueks perekonna- nimeks on „Ainso“ ja tema Tallinnas, Koidu 68-a asuva lihakaupluse nimaks „G. E. Ainso“.
2. Juuksetööstus „Figaro“ A. Behrens, Tallinn, Viru 20, äripidaja Asta Behrensi surma järel ettevõtte tegevust jätkab alacaline Xenia Behrens, kelle eestkostjaks on Hans Alver.
3. Kaubanduse aktsiaselts Raua- ja Ehitusmaterjali kauplus Carl Bergmann, Kuressaare, Lossi 5, likvideerimisele asunud, likvideerimise komisjoni liikmeteks valitud Gerhard Bergmann, Senta Rehsche ja Moritz Jürgens.
4. Šamottvabrik „Estošamott“ Petserimaa Ing. J. Clausen, kontori asukohaks Tallinn, Pärnu mnt. 28, tööstus asub endiselt Meremäe vallas.
5. Johan Clausen, inseneribüroo ja agentuuräri asukohaks Tallinn, Pärnu mnt. 28 (enne Narva mnt. 16), tööstus asub endiselt Tallinn, Volta 3.
6. Ida Hirvesoo talurahvatarvetekaupluse asu- kohaks on Luunja v., Luunja Vanamõisa as. (enne Tartu, Herne 52).

Praktilise raamatupi- damise kursuste büroo

Tallinn, V. Karja 7 3, postk. 210

Tel. 481-44

Soovitab maksuta oma arvurikkast õpilaste perest vilunud ja mitmeaastase praktikaga raamatupidajaid, äriteeni- jaid, praktikante jne., vastutusega töö- oskuse eest. **Võtab enda peale** äride ja tööstuste raamatupidamist ja kor- rashoidu. Aruannete koostamine ja praktilise raamatupidamise sissesead- mine j. n. e.

1919. a. asut. täielisimad praktilised raamatupidamise ja kaubandust. kursused

suusõnal ja kirjateel

V. Karja 7—3. Tel. 481-44

Bilansivõimeliste töäjõudude põhjalik ettevalmistamine kõikid. raamatup. süs- teemidel ja aladel. Kaub. üldteadus, aritm., kirjavahetus ja seadused.

Kavad maksuta.

Soodsad tingimused.

Masinakirjakursused 10-sõrmel. pimed. süsteemil utel masinatel.

Vastuvõtt iga päev kella 9—8.

Kursuste juhataja: **H. Täbiste.**

7. Elisabeth Johanson jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Tallinnas, Juureveo 14.
8. Friedrich Johanson avanud meeste moekaupade äri Tallinnas, Harju 45, samas peab edasi rätsepaäri. Mõlemaid ettevõtteid peab firma „Frits Johanson“ all.
9. Aktsiaselts „Järva“, Tallinn, likvideerimisele asunud, likvideerimise komisjoni liikmeteks on Isak Bennenson, Arthur Ahlmann, Peeter Johanson ja Maks Klompus, likv. komisj. asukoht: Tallinn, Uus 24—4.
10. Karoliina Kaju jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Narva 43, söögisaali firma all „K. Kaju“.
11. Oskar Kippasto kella- ja kullasepaäri asukohaks on Tartu, Võidu 26 (enne Virumaa, Väike-Maarja).
12. Franz Klonovsky, kes tegutseb isikliku agendina, asukohaks on Tallinn, Harju 37—2 (enne Jakobsoni 46/5).
13. Jaan Kunnapase toiduainetekaupluse asukohaks Pärnus, Elisabeti 37 (enne Karja 67).
14. Vennad Lepp, Tartu, Kaubahoov 2, avatud veel pudu- ja pesukaubamüük jällemüüjatele veoautolt E. V. piirides.
15. Aktsiaselts „Proviisor Julius Lill“ rohukauba-suurlaod ja laboratooriumid, Tartu, Narva 6, piiratud prokuura antud Johan Vinnal'ile.
16. Eesti mehaanilise puutööstuse aktsiaselts A. M. Luther, Tallinn, Pärnu 69, Ervin Bernhardi prokuura kustunud, prokuura antud Hildegard Birck'ile.
17. Juhan Mihklisoo lõpetanud toiduainetekaupluse pidamise Tallinnas, Falkpargi 18-a, teist samasugust kauplust peab edasi Tallinnas, Oskari 73 (enne Oskari 68).
18. M. Narits ja Ko, Tallinn, Niguliste 14, õmb-lusmasinate-, arvutusmasinate- ja jalgratasteäri, täisosaniku Johannes Jürgensfeldti uueks perekonnanimeks on „Järving“ ja Meta Naritsa perekonnanimeks „Naarits“. Firmaks on „Naarits ja Järving“.
19. Johannes Niinepuu (end. perekonnanimi Pauklin) jätkab äritegevust, avades Tallinn, Jakobsoni 47 toiduainetekaupluse firma all „Joh. Niinepuu“.
20. Ada Nordmanni pudu-, pesu- ja kleidiäri asukohaks on Tartu, Söögiturg 3 (mitte nr. 5, nagu K/t.-kojale varem ekslikult teatatud).
21. Ekaterina Ostmanni perekonnanimeks „Orm“ ning tema Kurna vallas asuva toiduainete- ja õllekaupluse firmaks „Ekaterina Orm“.
22. August Pandise leivatööstuse asukohaks on Tallinn, Koidu 91 (enne Kuu 3).
23. Valfried Parv avanud Tartus, Riia 84 plastilise kunstmassi- ja nukutööstuse; peab edasi ettevõtet Tartus, Aia 4.
24. Kata Peetsi toiduainetekauplus asub Türil, Suur-Pärnu 31 (enne V. Pärnu 16).
25. Eduard Pikkat jätkab äritegevust, avades Suislepa v., Voorul, jahuveski firma all „Ed. Pikkat“.
26. Adele Puksing jätkab äritegevust, avades Tartus, Kloostri 9 toiduainete- ja piimakaupluse.
27. Hans Raba vanamööblikaupluse asukohaks Tallinn, Pärnu mnt. 33 (enne Pärnu mnt. 43).
28. Keemia laboratoorium „Medikon“ proviisor Hans Saat, asukohaks Tartu, Gustav-Adolfi 43 (enne Tallinn, S. Tartu 72).
29. Kaubamaja Lasai Selmanovitsch ja Poeg avanud Tallinnas, Narva mnt. 10 import-eksport-kontori, edasi tegutsevad Tartus, Uueturu 19, koloniaalkaupade kauplemise alal.
30. Berta Simon'i käsitelgede ja igasuguste teiste tekstiiltööstuses tarvisminevate osade tööstus asub Tallinn, Vaimu 3 (enne Vene 11-a); prokuura antud Gerhard Vieckmann'ile.
31. Robert Studemeisteri mööblitööstus asub Tallinn, Oksa 12 (enne Roosikraansi 6).
32. Daniel Susi kellade- ja segakaupluse asukohaks Petseri, Vabaduse 7 (enne Laura alevik).
33. Johannes Susi kellasepa- ja metallist väikeasjade kaupluse asukohaks on Põltsamaa, Jõgeva mnt. 15-a (enne Jõgeva mnt. 12).
34. A/S. Tallinna Metalltorudetehas, Tallinn, Pärnu mnt. 10, kollektiivprokuura antud Ernst Reim'ile ja Hendrik Tallmeister'ile.
35. Johannes Tulf lõpetanud raamatu- ja kirjutustarvete kaupluse Tartus, Vene 2, peab edasi raudvoodi ja mööbliäri Tartus, Võidu 32.
36. Tõstamaa Tööstusühisus, Tõstamaa v., lahkunud juhatuse liige Olaf Toots, juhatuse liikmeks valitud Villem Toots; juhatuse liikme Vellamo Nuthi perekonnanimeks „Nuudi“.
37. Julie Umelase naiskäsitöö ja kübaratööta asukohaks on Tartu, Aleksandri 3 (enne Uueturu 8).
38. Endel Vehterstein'i perekonnanimeks „Varand“ ning tema Tallinnas, Sakala 26, asuva põletispuudeäri firmaks „E. Varand“.
39. Oskar Zimmermanni uueks perekonnanimeks on „Sõmermaa“ ja tema Tallinnas, Harju 34, ja Tartus, Suurturg 4 asuvate ettevõtete firmaks on „Oskar Sõmermaa“.

Firma tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Alfred Ilves, Tartu, Uus 55, toiduainete-kauplus.
2. Anton Erkmann, Tallinn, Tina 12, toiduainetekauplus.
3. L. Hamburg, Tallinn, Juureveo 14, toiduainetekauplus.
4. Pauline Hansen, Tallinn, Harju 39, puuvilja- ja maiustuseäri.
5. H. Heling, Tallinn, Luise 22, koloniaal- ja pagarisaadustekauplus.
6. Jaan Hints, Tartu, Õne 21, toiduainete-kauplus.
7. R. Janttra, Tartu, Võru 54, pudu- ja kirjutusmaterjaliäri.

8. Aug. Kraam, Tallinn, Pärnu 43, lihakauplus.
9. T/üh. Tartu Vildivabrik A. Kreil ja Ko, Pangodi v., „Illil“ veski.
10. A. Kulderknup, Tallinn, Narva 43, söögi-saal.
11. A. Kuuskmann, Tallinn, Õle 28, toiduainete-kauplus.
12. J. Levin ja Ko, Pealishatutööstus „Kaunis“, Tartu, Holmi 15.
13. Linda Lumiste, Tartu, Narva 96, toiduainete- ja piimakauplus.
14. M. Maaring, Tartu, Liiva 1, toiduainete- ja piimakauplus ning õllemüük.
15. V. Mathiesen, Rakvere, Transvali 12, savitööstus.
16. Anette Mikko, Tartu, Võru 116, toiduainete-kauplus.
17. Pudukauplus „Respekt“ A. Milikov, Tallinn, Pärnu mnt. 38, pudu- ja pesukauplus.
18. Hilda Murumaa, Tallinn, Roopa 8, toiduainetekauplus.
19. Talurahvatarvetekauplus „Usaldus“ V. Männamaa, Haapsalu, Posti 2.
20. Eesti Portselanitööstus Ed. Org, Tallinn, Kotsebue 16-a.
21. Peeter Orm, Tartu, Aleksandri 80, toiduainete-kauplus.
22. E. Pani, Tallinn, U. Kalamaja 9-b, juukse-tööstus.
23. H. Parik, Kuigatsi v., Puka al., segakauplus.
24. E. Polin, Tartu, Suurturg 13, pudukauplus.
25. Valentine Põll, Pärnu, Tallinna 1, pesu- ja pudukauplus.
26. Karja mineraalsöötade tööstus Olga Rennat, Tallinn, Kopli 38.
27. J. Russinov ja S. Gutmann, Tallinn, Lai 23, plekisepatööstus.
28. Ruuben, Haapsalu, Karja 7, pagariäri.
29. Ekateriina Ruus, Pärnu, Laidoneri 22, toiduainetekauplus.
30. Kodumaa Vabrikute Riidekauplus Hermann Rõivas, Tallinn, Estonia pst. 11, engros ma-nufaktuuriäri.
31. Kaubanduskontor „Nord“, Saller, Tallinn, Kodu 18—6.
32. Anna Vardja, restoran „Estonia“, Tartu, Rae-koja 10.
33. Jalanõudekauplus Oskar Väärt, Kuressaare, Kauba 1.
34. Liisu Öispuu, Tallinn, Katusepapi 38, liha-kauplus.

Toiduainete turg

London. 26. VIII 38.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela

Iiri	sh. 90/-—99/-
Daani	„ 99/-
Hollandi	„ 95/-
Eesti	„ 92/-
Rootsi	„ 95/-
Poola	„ 92/-

Nisu, kaal — 496 Ingl. n. = 225 kg

Northern Manitoba	sh. —
Rosario Santa Fe	„ —

Jahu, kaal — 440 Ingl. n. = 63,5 kg

Good Canadian	sh. 16/6
-------------------------	----------

Odrad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg „

„ „ „ „ = 50 kg „	8/6
-------------------	-----

Kaerad, „ „ „ „ = 50 kg „

„ „ „ „ = 50 kg „	8/9
-------------------	-----

Linad, cif per tn.

Livonian, Basis Risten	£ 70/—
Tows Soviet	„ 75/—

Manchester. 26. VIII 38.

Või,

Eesti	sh. 120/- — 122/-
Läti	„ 120/- — 122/-
Soome	„ 124/- — 126/-
Rootsi	„ 125/- — 127/-

Daani sh. 137/- — 140

Uus-Meremaa, finest „ 125/-

„ „ first „ 122/-

Hamburg.

Nisu,

Sisemaa, 50 kg eest \$ 3.19

Manitoba I, cif 100 kg eest term. „ 3.25

Hard Atlantic —

Rukis, 1000 kg eest.

La Plata, Hamburgis sh. —

„ „ Amsterdamis „ —

Suhkur,

12/VIII

toores sh. —

Belgia „ 6/3

Tšehhi „ 7/-

Poola „ 6/3

Hollandi „ 7/3

Riis, Burmah II. Rmk. 10.50

Või, Berliinis.

Deutsche Markenbutter Rmk. —

Feine Molkereibutter „ —

Molkereibutter „ —

Landbutter „ —

Kochbutter „ —

Välisbörsid

	L O N D O N										
	15. VIII	16. VIII	17. VIII	18. VIII	19. VIII	20. VIII	22. VIII	23. VIII	24. VIII	25. VIII	26. VIII
Frank . . .	178.89	178.90	178.90	178.90	178.76	178.78	178.59	178.40	178.34	178.32	178.32
Dollar . . .	4.8712	4.8793	4.8803	4.8803	4.8771	4.8796	4.8809	4.8790	4.8803	4.8821	4.8773
Rootsi kr. . .	19.396	19.396	19.396	19.396	19.396	19.396	19.396	19.396	19.396	19.396	19.396
Daani kr. . .	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400
Norra kr. . .	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901
Saksa mrk. . .	12.155	12.170	12.170	12.170	12.165	12.172	12.180	12.180	12.172	12.176	12.168
Soome mrk. . .	226.71	226.71	226.71	226.71	226.71	226.71	226.75	226.75	226.75	226.75	226.75
Floriin . . .	8.9378	8.9356	8.9325	8.9206	8.9218	8.9231	8.9206	8.9193	8.9218	8.9203	8.92
Liira . . .	92.60	92.72	92.75	92.72	92.72	92.75	92.75	92.72	92.72	92.77	92.72
Helveetsia fr. . .	21.285	21.303	21.315	21.293	21.283	21.285	21.305	21.297	21.296	21.297	21.287
Tšehhosl. kr. . .	141.12	141.12	141.12	141.12	141.25	141.37	141.37	141.37	141.25	141.43	141.43
Belga . . .	28.952	28.995	29.005	28.992	28.970	28.962	28.952	28.932	28.932	28.930	28.880
Peseeta . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Silling . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slott . . .	25.96	25.96	25.96	25.87	25.85	25.90	25.90	25.90	25.90	25.90	25.90
Pengö . . .	24.50	24.50	24.62	24.50	24.50	24.50	24.50	24.50	24.50	24.50	24.50
Latt . . .	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon . . .	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt . . .	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—
Tšerv. . . .	25.82	25.84	25.84	25.87	25.87	25.81	25.87	25.87	25.87	25.87	25.87
Höbe p. u. . .	19 ^{7/16}	19 ^{1/2}	19 ^{7/16}	19 ^{3/8}	19 ^{3/8}	19 ^{5/16}	19 ^{5/16}	19 ^{5/16}	19 ^{1/8}	19 ^{1/4}	19 ^{5/16}
Kuld " " . . .	142 sh. 8 d.	142 sh. 8 ^{1/2} d.	142 sh. 4 ^{1/2} d.	142 sh. 5 ^{1/2} d.	142 sh. 6 ^{1/2} d.	142 sh. 5 ^{1/2} d.	142 sh. 5 d.	142 sh. 6 ^{1/2} d.	142 sh. 6 d.	142 sh. 5 ^{1/2} d.	142 sh. 7 d.
Plaat. " " . . .	—	—	—	—	—	120.—	130.—	—	—	—	—

	B E R L I I N										
	15. VIII	16. VIII	17. VIII	18. VIII	19. VIII	20. VIII	22. VIII	23. VIII	24. VIII	25. VIII	26. VIII
Naelsterling . . .	12.165	12.160	12.180	12.180	12.175	12.180	12.185	12.175	12.175	12.18	12.170
Frank . . .	68.—	68.—	68.10	68.10	68.10	68.—	68.25	68.20	68.25	68.30	68.25
Dollar . . .	2.496	2.496	2.495	2.495	2.495	2.496	2.495	2.495	2.495	2.495	2.495
Rootsi kr. . .	62.71	62.68	62.78	62.78	62.76	62.78	62.81	62.75	62.75	62.78	62.73
Daani kr. . .	54.31	54.29	54.37	54.37	54.35	54.37	54.40	54.35	54.35	54.37	54.33
Norra kr. . .	61.13	61.10	61.20	61.20	61.18	61.20	61.23	61.17	61.17	61.20	61.15
Soome mrk. . .	5.365	5.365	5.370	5.370	5.370	5.365	5.375	5.37	5.37	5.37	5.365
Floriin . . .	136.05	136.05	136.33	136.41	136.48	136.48	136.53	136.49	136.49	136.51	136.45
Liira . . .	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr. . .	57.14	57.14	57.16	57.18	57.19	57.14	57.17	57.17	57.17	57.18	57.16
Belga . . .	42.02	42.—	41.98	42.—	42.02	42.04	42.06	42.08	42.09	42.11	42.14
Latt . . .	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80
Eesti kr. . .	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20
Litt . . .	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

J. Puhk ja Pojad suurveski saadused

12. VIII — 1938.

Nisupüül (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):	Kroonid	Poolsõre	Kroonid
„Sampo“	100 kg. 25.—	Sõre	100 kg. 43.—
„Kungla“	„ 33.—	Manna	„ 43.—
„Kalev“	„ 37.—	Rukkipüül	100kg. 18.20—19.50
„Eesti parem“	„ 41.—	Nisu pehme — sõre	„ 26.00—27.00
„Granular“	„ 38.—	Kaerahelbed	„ 25.00—43.00
			„ 32.—

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni pooli koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros). 24.VIII 1938. a.

		Kroonid.			Kroonid
J. Puhk ja Pojad suurveski:			Raudplekk 100 kg 30.00—34.—		
Jahud:	rukki	100 kg 18.20—19.50	"	tsingitud	" 42.00—46.—
"	" püül	" 26.00—27.00	"	Raudtalad	" 19.00—19.50
"	nisu, pehme—sõre	" 25.00—43.00	"	Teras, talla, ree	" 29.—
Kaerahelbed (Herkulo)	1 kg	—32	"	" vedru	" 32.—
A/S. Rotermanni teh.:			"	" valu	" —90.—1.—
Jahud:	rukki	100 kg 18.50	"	Malm nr. 2	" 8.20
"	" püül	" 26.00—27.—	"	Inglitina	" 400.—420.—
"	nisu, pehme — sõre	" 27.00—43.—	"	Seatina	" 40.00—45.00
Nisu	"	23.00	"	Vaskplekk, punane	" 180.—240.—
Rukis	"	17.00	"	Vaskplekk, valge	" 160.—200.—
Seemned:	ristikheina, pun. hil.	" —	"	Tsinkplekk	" 75.—80.—
"	timuti	" —	"	Masinaõli,	" 21.—22.—
Linaseemned, külvi	"	—	"	" Ameerika	" 21.—22.—
Herned, toidu, rohelised	"	23.00—30.00	"	Mootoriõli, Ameerika	" 38.00—70.—
Riis, Burma II	"	46.00—47.00	"	" Poola	" —
Kartulitärklis „Supérieur“	"	25.—	"	Autoõli, Ameerika ja Daani	" 42.00—135.—
Siirup, kartuli, 42 ⁰ / ₀	"	28.00—30.—	"	A/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-	
Glükoos	"	28.00—30.00	"	teõli, tsistern.	1000 kg 65.00—70.—
Margariin, kodumaa,	"	72.50—80.00	"	Tsilindriõli, Ameerika	100 „ 30.00—50.—
Kakao, Hollandi	1 kg	1.80—2.40	"	Nafta, Vene	" 13.00—13.50
"	Eesti	" 1.00—2.30	"	" Ameerika	" —
Kohv, Rio, Santos jne.	"	2.65—3.30	"	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	" 14.00—15.00
"	Kesk-Ameerika sordid	" 4.75—5.75	"	" Ameerika	" —
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseilon	"	5.60—6.—	"	Bensiin, Esimese Eesti Põlevkivi-	
Tee, laht., oranž Pekoe, Java	"	5.00—5.50	"	tööst. segabensiin, fr. Tallinn, netto ltr.	—32
Sidrunid	kast	30—32	"	Auto-bensiin	—32
Suhkur, peenike, Englise	100 kg	44.25—44.50	"	A/Ü. Eesti Kiviõli bensiin „Estolin“,	
"	Poola	" 43.75—44.00	"	tsistern. fr. Tall. ühes teedemaks.	" —32—34
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	—	"	Bensiin, I s., välisbensiin	" —34—35
Irboska ja Narva	"	2.50—2.70	"	Peusooda, kodumaa	100 kg 8.50—9.00
"	Saksa, fr. Tallinn	" 2.35—2.50	"	Seebikivi	" 28.25—29.25
"	Vene	" 2.35—2.50	"	Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg	7.00
Heeringad: Šoti „Matties“, I sort tünn	"	43.00—46.00	"	" tsinkvalge, välism.	39.—45.—
"	„Matfulls“	" 44.00—48.00	"	" tinavalge,	71.—75.50
Liha, sea, I sort	1 kg	00.75—00.86	"	" ooker,	14.—25.—
Liha, looma, I sort	"	00.40—00.60	"	Väetisained: Superfosf. Ingl. 18/20 ⁰ / ₀ 100 kg	—
Õlikoogid, linaseemne	100 kg	—	"	Superfosfaat Rootsi	" 5.60
Sojatangud	"	—	"	" Holl.	" 5.55
Nisukliid	"	—	"	" Vene	" 5.25—5.45
Kivistisi, sepa, fr. Tallinn	1000 kg	35.—	"	" lahtiselt, fr. piir 100kg	4.65
Kivistisi, auru, fr. Tall.	"	28.—	"	Segafosfaat 22/23 ⁰ / ₀	" 4.55—4.65
Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr. 1000 kg	"	50.—	"	Eesti fosforiit 25/27 ⁰ / ₀	" 3.35
Kütteturvas (A/s. „Eesti Turbat.“)	"	10.—	"	Kaalisool 40 ⁰ / ₀	" 11.70
Põlevkivi, netto	"	9.—	"	Lubisalpeeter 15 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	" 14.75
Kütteõli, vaadi viisi, netto	100 kg	6.70	"	Tšiilisalpeeter 16 ⁰ / ₀ (terakujul.)	" 15.50
Raskeõli A. B. C.	"	8.00	"	Lubiammoonsalpeeter 20,5 ⁰ / ₀	" 17.—
Estobituumen A. B. C. D. E. F.	"	—	"	Väävelhapuammoonium 20,6 ⁰ / ₀	" 15.—
tünnid br.	"	9.75	"	Nitrofoska (14 : 14 : 18 ⁰ / ₀)	" 24.50
Asfaldemulsioon	" netto	10.25	"	Põllukips, jahvat., fr. Irboska	" —
Asfaltmastiks	"	5.75	"	Tsement,	
Katuselakk, vaatides,	" br.	10.25	"	Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	5.85
Fenolaat,	" netto	5.25	"	paber-kottides	5.15
Karbolineum „Estokarbolineum“	"	—	"	Kriit, pestud	100 kg 4.00
A. B. C. netto	"	8.75—11.75	"	Kivitõrv	" 14.00—22.50
Raualakk, netto	100 kg	16.75	"	Puutõrv	" 20.—22.50
Immutusõli D. C., netto,	"	7.75—8.75	"	Lubi, Tallinn,	1000 33.—
Maanteeõli	"	7.00	"	" fr. Tamsalu	" 22.—
Viljapuu-karbolineum, netto	ltr	0.30	"	Kips, krohvimise, fr. v. Irboska	" 30.—
Mootorpetrooleum,	kg	0.15,5	"	" krohvimise, fr. v. Tallinn	" 42.—
Mootornafta	"	0.12,5	"	Telliskivi, I s. fr. Tallinna sadam 1000 tk.	48.—51.—
Diiselnaftha	"	0.12,5	"	Silikaat, I s., fr. vabrik	" 40.—42.—
Putukamürk „Puttox“	"	1.50	"	Tulitikud, originaalkast (5000	
Raud, sordi	100 kg	21.00	"	toosi)	kast 125.—
Raud, latt	100 kg	21.00	"	Tallanahk, Eesti nahast	1 kg 2.30—2.60
"	vits	26.00—33.—	"	Tallanahk, Ameerika, I s.	2.60—2.90
			"	Linaseemneõli	100 kg 61.—

		Kroonid				Kroonid	
Värnits	100 kg	—	61.—	Kartulid. — Tendents:			
Piirit, puh., eksp. (ekskl.v.) fob. Tall. hl/alk.	33.00-35.—			Söögikartul: Virumaa raudteejaam.		—	kv.
Paber, rotatsioon	100 kg	23.20		Söögikartul: Läänerannas		—	"
Puuvillane riie, Bjas, netto	mtr.	0.52-0.62		Kalad. Ekspordikõlvulised fr. rannik. 15. VIII 1938. a.			
" " Mitkal "	"	0.40-0.53,5		Angerjas, elus, rändangerjas, kaal alates 400 gr.			
Lambavill 15. VIII 38. a.				150 s. kg.		Tendents: kindel	
" I sort	1 kg Kr.	3.55		—do— elus, paigaangerjas 130 s kg		"	"
" II "	"	2.80		Koha, värsk, mere, alates 38 cm		"	"
" III "	"	2.05		90 s. kg		"	"
Või. — Tendents: kindlam. 22. VIII 1938. a.				—do— värsk, järve al. 38 cm 60 s. kg		"	"
1. sort 1 kg Kr. 1.55, mis on tuln. sisse 15.—21. VIII 38. a.				Haug, värsk, valik 1—3 kg 35—45 s. kg		"	"
Lambaliha 24. VIII 1938. a.				Vähk, elus, alates 10 cm fr. püügikoht 4 senti tükk		"	"
Eksporditava värsk lambaliha hind Tallinna tapamajades headuse järgi 85—90 senti kg.				Aiasaadused. 19. VIII 38. a.			
Peekonsigade nädalahinn. Tallinnas 19. VIII 1938. a.				Sigurid: ekspordikõlvul, fr. kogumisp.		—	s. kg.
Peekonsigade tapakaalud:				Tendents:			
	I sort	II sort	III sort	IV sort			
60—72 kg	0.95	0.90			Sibulad: 15—30 mm läbimõõt. ekspordikõlv., fr. kogumisp.		14 s. kg.
55,5—59 "	0.90	0.86	Siseturu hinnad		Tendents: püsiv.		
72,5—75 "				Kurgid: konservitud, ekspordikõlvulised, ca 5 kg plekknõu		Kr. —	
75,5—80 "	0.86	0.82		Kaseiin.			
Elussigade hindadeks noteeriti:				Toorkaseiin I s. 1 kg fr. piimatallitus.		—	
105—120 kg raskused 60 s. eluskaalu kg.				II s. 1 " " " "		—	
121—160 " " 64 " " "				Tendents: vaikne			
161 ja raskemad 60 " " "				Metsamaterj. hinnad fr. laduplats Tallinn. 10. VIII 38.			
Kanamuna d. Tendents: siseturumun.) rahulik				Palgid: kuusk ja mänd	thm. kr.	15.00—16.—	
19. VIII 38 ekspordimun.)				Plokk-palgid	"	—	
1 kg ekspordimune fr. kogumispunkt Kr. —.86				Paberipuud	r.-m.	"	8.—10
1 " siseturumune " " Kr. —.70				Toepuud	"	"	7.—
Piim. 8. VIII 1938. a.				Pakud: kask	thm.	"	—
Talupidajate poolt müüdava piima hind Tallinnas ühe liitri eest:				" lepp, I sort	"	"	—
I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	12	s. ltr.		" II sort	"	"	—
I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	11	"		" haab I "	"	"	—
II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	10	"		" II "	"	"	—
II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	9	"		" saar	"	"	—
Juust. 15. VIII 38. Tendents: kindel.				Prussid	"	"	34.00—36.00
Juustu hinnaks noteeriti ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn				Saetud materjal: plangud + 25% laudu: alus 7":			
Eksportjuust:				" kuusk u/s	"	"	33.50
sort 12 A 112 senti kg.	Tilsiti	110.—		" IV sort.	"	"	29.50
" 12 B 109 " "	Hollandi	105.—		" mänd u/s	"	"	32.00
" 11 A 110 " "	Backstein	100.—		" IV sort.	"	"	28.00
" 11 B 107 " "	Konserv.	135.—		Kastilauad	"	"	60.00—65.00
Lina d. 5. VIII 38. Tendents: kindlam.				Krohviliistud	"	"	28.00—34.00
Lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s.o. sortide eest, mis vastavad Põllutööstuse riiumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):				Litpid 15 cm x 25 cm x 270 cm	"	"	3.—
	Petseri- ja Mujaal			Tendents: vaikne.			
Lina, ristna R	105	103		Prahid.			
hoffsdreiband HD	96	94		Lina			
dreiband D	87	85		Tallinn — Stettin	1000 kg Rmk.	14.25	
ordinärdreiband OD	78	76		" — Gent	1016 "	sh.	28/—
liivi ordinärdreiband LOD	69	67		" — Dundee	"	"	30/—
takupraak H	60	58		Puumaterjalid. Standard			
Takud I	1 kg	0.67		Tallinn— London	"	sh.	38/6
" II	"	0.57		" — Hull	"	"	42/6
" III	"	0.47		" — Manchester	"	"	46/6
" ehituse	"	0.15—20		" — Grangemouth	"	"	36/6
				" — Belfast	"	"	44/6
				" — Dundee	"	"	38/6
				" — Antwerpen	"	"	41/—
				" — Gent	"	"	42/6
				" — Rotterdam	"	"	36/6
				" — Amsterdam	"	"	44/6
				Segakaup.			
				Tallinn — Stettin	1000 kg Rmk.	18.00—30.—	
				" — London	1016 kg sh.	17.00—45.—	
				" — Stokholm	1000 kg Rkr.	11.00—30.—	
				" — Stettin, võli.	tünn Rmk.	1.50	
				" — London " 1000 kg "	sh.	2/6	
				Kartulid, Tallinn — Stokholm	1000 kg Ekr.	—	

A-S.

HY-MOSER & Ko.

Tallinn, Pikk 19, telef. 437-47

Soovitab rikkalikus valikus:

tasku- ja käeuvre maailmakuulsast vabrikuist Hy Moser & Cie Le Locle Šveits, seina- ja äratuskelli, kuldkette ja käevõrusid kui ka hõbe- ja hõbetatud asju.

Parimat rootsi kristalli.

A. A M A N

Pleki- ja vasesepa-töökoda

Plekk-katuste kaitmine ja parandus. Plekk-ahjude valmistamine. Igasugused pleki- ja vasesepatööd. Parandused.

TALLINN, RÜÜTLI TAN. 4, TELEFON 430-19

Katla- ja masinaremonttöid

tehakse korralikult soodsate hindadega. Elekt-riga šveissimine agregaadiga kohale sõites.

Mootorpritsid mitmesuguses valikus.

Metallitööstus E. MAIDLA, NARVA MNT. 63,
TELEFON 307-65

O/ü. „UUS-MAJA“

Estonia pst. 25, tel. 461-39

*Ehitus- ja remontmaterjalide-kauplus
ja laod*

Desivarustus

Maalritarbed ja

ehitusmaterjaliosakond

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Tallinna Eesti Kirjastus-Uhisuse trükikoda, Pikk t. 2. 1938.

Vastutav toimetaja H. ANTO.